

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Pobyt francouzského vojska v královském městě Písku (1740–1742) a
tradice písecké Mariánské slavnosti**

**The Presence of the French Army in the Royal Town of Písek (1740–1742) and the
Tradition of the Písek Marian Festival**

Klára Vašková

Vedoucí práce: prof. PhDr. Vít Vlášek, Ph.D.

Studijní program: Dějepis se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: B D-FJ

Rok odevzdání: 2025

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci pod názvem *Pobyť francouzského vojska v královském městě Písku (1740–1742) a tradice písecké Mariánské slavnosti* vypracovala samostatně pod vedením vedoucího prof. PhDr. Víta Vlnase, Ph.D. za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Při její tvorbě jsem nástroje umělé inteligence využila pouze způsobem uvedeným ve vyjádření, které je součástí textu. Zároveň potvrzuji, že tato práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze: 9.4.2025

Klára Vašková

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce, prof. PhDr. Vítu Vlnasovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, doporučení a v neposlední řadě za trpělivost a vstřícnost při konzultacích.

Poděkování patří také Mgr. Jiřímu Peštovi, archiváři a odbornému radovi Státního okresního archivu v Písku, za ochotnou pomoc a podporu při mém bádání v tamním archivu.

Děkuji rovněž PhDr. Jiřímu Práškoví za jeho rychlou a velmi přínosnou pomoc, zejména za poskytnutí řady cenných odkazů, které mi při psaní práce výrazně pomohly.

Abstrakt: Tato bakalářská práce se zaměřuje na pobyt koaličního francouzsko-bavorského vojska v královském městě Písku v letech 1741–1742 během války o rakouské dědictví. Cílem práce je popsat dopady vojenské přítomnosti na každodenní život obyvatel města a objasnit vznik a vývoj Mariánské slavnosti jako votivní reakce místní komunity na krizovou situaci. Práce vychází z archivních pramenů uchovávaných v Píseckém okresním archivu (farní knihy, městské účty, vojenská korespondence) a dobového tisku. Metodologicky je založena na případové studii a historické analýze. Výsledkem práce je ucelený popis událostí z let 1741–1742 a rekonstrukce vývoje slavnosti až do její zesvětštělé podoby ve 20. století. Práce tak přispívá k hlubšímu poznání dějin raného novověku v regionálním kontextu a dokumentuje proměny městské religiozity a kolektivní paměti.

Klíčová slova: Marie Terezie, války o dědictví rakouské, Písek, barokní zbožnost, Mariánská úcta

Abstract: This bachelor's thesis focuses on the presence of the coalition French-Bavarian army in the royal town of Písek during the years 1741–1742, in the context of the War of the Austrian Succession. The aim of the thesis is to describe the impact of the military occupation on the everyday life of the town's inhabitants and to examine the origin and development of the Marian Feast as a votive response of the local community to a period of crisis. The research is based on archival sources preserved in the Písek District Archive, including parish records, municipal accounts, and military correspondence, as well as contemporary printed sources. Methodologically, the thesis employs a case study approach combined with historical analysis. The outcome is a comprehensive account of the events of 1741–1742 and a reconstruction of the transformation of the Marian Feast into its secularized form in the 20th century. This study contributes to a deeper understanding of early modern history within a regional context and offers insight into the evolution of urban religiosity and collective memory.

Keywords: Maria Theresa, wars for Austrian heritage, Písek, baroque piety, Marian Devotion

Obsah

1. Úvod	1
2. Historický kontext	2
2.1. Francie ve válce o rakouské dědictví	5
3. Písek v 18.století.....	7
4. Francouzské vojsko v Písku	8
4.1. Příchod francouzského vojska do města	8
4.2. Písek pod tlakem procházejících armád.....	9
4.3. Okupace města a nároky Karla Albrechta na český trůn	10
4.4. Obléhání Písku 1741	11
4.5. Přesun francouzsko-bavorského vojska za městské hradby	12
4.6. Epidemie roku 1742: Hygienická krize a opatření proti šíření nákazy.....	13
4.7. Vliv francouzského vojska na místní duchovní správu a hospodářství	14
4.8. Vojské operace a hospodářské důsledky konfliktu v letech 1741–1742	15
4.9. Dobytí města habsburskými vojsky a jeho následky	16
4.10. Obnovení mariánského slibu a ustanovení slavnosti	17
5. Mariánská slavnost v Písku	18
5.1. Mariánská úcta a slavnostní procesí v barokní religiozitě	18
5.2. Obnova mariánského slibu a vznik tradice slavnostního procesí	21
5.3. Průběh a vývoj Mariánské slavnosti	23
5.4. Písecká Madona: původ, legendy a proměny kultu obrazu ochránkyně města	27
5.5. Krádež Madony ve 20. století	28
5.6. Proměny Mariánské slavnosti ve 20. století.....	29
6. Závěr.....	30
7. Seznam pramenů a literatury	33
8. Seznam obrazových příloh:	38
8.1. Obrazové přílohy:	39

1. Úvod

Dějiny střední Evropy v první polovině 18. století byly zásadním způsobem ovlivněny válkou o rakouské dědictví (1740–1748), která propukla bezprostředně po smrti císaře Karla VI. (1685–1740) a byla důsledkem komplikovaného mezinárodněprávního i dynastického vývoje v Habsburské monarchii. Ačkoliv se konflikt zpočátku týkal především otázky nástupnictví jeho dcery Marie Terezie (1717–1780) na habsburský trůn, záhy přerostl v evropský mocenský konflikt, do něhož se zapojila většina významných států tehdejšího kontinentu, například Prusko, Francie, Bavorsko, Sasko a další. Tyto mocnosti se rozhodly využít oslabení habsburské pozice k získání územních zisků nebo k dosažení prestižních cílů v rámci dynastické politiky.

Jedním z důsledků těchto událostí bylo vojenské tažení koaličního francouzsko-bavorského vojska do Českých zemí, které se na podzim roku 1741 přesunulo do jižních Čech. Mezi městy, která byla tímto pohybem vojsk přímo zasažena, se nacházelo také královské město Písek. V letech 1741–1742 byla ve městě dočasně ubytována cizí vojska, jejichž přítomnost se výrazně odrazila jak v oblasti hmotného zázemí, kde docházelo ke škodám na majetku, narušení zásobování a rabování, tak i ve sféře společenského, náboženského a kulturního života města. Město se ocitlo v napjaté a krizové situaci, vyhocené mimo jiné propuknutím epidemie a hrozbou přímého vojenského střetu. V tomto kontextu došlo na konci prosince 1741 k události, jež výrazně ovlivnila další duchovní vývoj městské komunity. Měšťané se kolektivně obrátili k Panně Marii s votivním slibem a zavázali se každoročně pořádat slavnostní bohoslužbu a procesí na její počest. Tento slib dal vzniknout Mariánské slavnosti, která se ve městě konala pravidelně po staletí a postupem času se proměnila v tzv. Městskou slavnost, která se v pozměněné podobě koná dodnes.

Mariánská slavnost je historicky a kulturně významná především tím, že vznikla jako bezprostřední reakce na válečnou krizi a ztělesňuje kolektivní snahu obyvatel zajistit si božskou ochranu. Dlouhodobé každoroční opakování této tradice ukazuje na její hluboké zakořenění v městské paměti a na její roli při formování lokální identity.

Předkládaná bakalářská práce se zaměřuje právě na toto historické období v dějinách města Písku, přičemž jejím cílem je interpretace a popis událostí spojených s pobytem francouzsko-bavorského vojska v Písku v letech 1741–1742, následného vzniku Mariánské slavnosti a jejího vývoje v průběhu času. Zvláštní pozornost bude věnována dopadům přítomnosti vojska na každodenní život obyvatel, průběhu samotné slavnosti a její proměně od barokního

náboženského rituálu po současnou světskou událost. Práce se nesnaží o komparativní přístup s jinými regiony, ale klade důraz na co nejúplnější rekonstrukci sledovaných událostí.

Z metodologického hlediska je práce založena na případové studii a využívá především chronologické a tematické členění zpracovávaného materiálu. Práce vychází z pramenů, mezi něž patří například opis písecké farní knihy, dobové dopisy, zprávy o zdravotním stavu města, vojenské písemnosti a obecní účty. Tyto dokumenty byly zpřístupněny v Píseckém okresním archivu. Dále byla využita dobová periodika *Otavan* nebo *Poutník od řeky Otavy* a regionální literatura, zejména díla Augusta Sedláčka (*Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*), Jana Matznera (*Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*) a Jiřího Práška (*Písecké 2. tisíciletí*).

Zvolená problematika propojuje širší evropský politický kontext první poloviny 18. století s konkrétními regionálními dějinami královského města Písku. Události let 1741–1742 zanechaly v životě místní komunity výrazné stopy, jejichž dopad přesáhl samotné období válečného konfliktu. Význam těchto událostí se promítl do následujících generací zejména prostřednictvím každoročně opakované Mariánské slavnosti, která vznikla jako votivní projev kolektivní vděčnosti. Její dlouhodobé trvání a proměny v čase ukazují, jak se historická zkušenost mohla přetvořit v trvalou náboženskou a společenskou tradici, jež přispěla k formování místní identity.

2. Historický kontext

Válka o dědictví rakouské přerostla v rozsáhlý konflikt, který ukázal, že v diplomatickém a politickém kontextu tohoto období měly smlouvy platnost pouze tehdy, pokud byly podpořeny vojenskými prostředky nebo dostatečnými finančními zdroji.¹ Klíčový obrat v Habsburské monarchii nastal již uzavřením tzv. *Pactum mutuae successionis*, smlouvy sjednané Leopoldem I. Habsburským (1640–1705), který vnímal jako nezbytné legitimně zajistit dynastické nástupnictví a budoucnost Habsburské monarchie. Tato smlouva, podepsaná 12. září 1703, specifikovala pravidla pro následnictví a stala se klíčovým dokumentem pro další vývoj nástupnických záležitostí. Právě tato smlouva se později stala vzorem pro Pragmatickou sankci Karla VI., jež byla vyhlášena 19. dubna 1713 a byla doplněním a upřesněním předchozích nástupnických ustanovení. Sankce rovněž potvrzovala zásadu nedělitelnosti Habsburské

¹ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: Epoque, 2019, s.13.

monarchie, ale na rozdíl od Pactum mutuae successionis obsahovala důležité upřesnění: pokud by Karel VI. zemřel bez mužského dědice, přešlo by dědictví podle zásady primogenitury na jeho dcery. Bylo to poprvé, kdy byla tato zásada tak určitě a jednoznačně vyslovena.² Dědické nároky by mohli potomci Josefa I. (1678–1711), bratra Karla VI., uplatnit pouze tehdy, pokud by Karel VI. nezanechal potomky žádné. Pragmatická sankce z roku 1713 se stala zásadním dokumentem v našich dějinách. Nebyla pouze jednorázovým aktem či nařízením, nýbrž se stala nedílnou součástí státního práva rakouské a později rakousko-uherské habsburské monarchie. Tento dokument byl rovněž státoprávním pojmem, jak v obecném smyslu, tak v onom jedinečném smyslu, který z ní učinil stejně jedinečnou dějinnou událost.³

V době, kdy Karel VI. tento dynastický zákon uváděl v platnost, byl stále bezdětný. Nicméně v roce 1716, tedy tři roky po vyhlášení Pragmatické sankce, se mu 13. dubna narodil syn Leopold Jan.⁴ Zdálo se, že hrozící krize v otázce nástupnictví Habsburské monarchie je tímto zažehnána, avšak Leopold umírá o několik měsíců později. Karel VI. poté zplodil již pouze dcery. Mezi nimi také Marii Terezii, druhorozeného potomka a prvního potomka, který se dožil dospělosti. V tuto chvíli začala Pragmatická sankce nabývat na aktuálnosti a stávat se klíčovým nástrojem pro zajištění nástupnictví.

Nejprve musel Karel VI. zajistit, aby byl nový dynastický zákon přijat v rámci samotné monarchie. Tento proces proběhl relativně hladce, dokonce i věčně rebelující Uhry jej uznaly bez větších komplikací. Po zhruba deseti letech, tedy v roce 1723, se Pragmatická sankce stala součástí státního práva monarchie.⁵ To však nestačilo. Bylo nutné zajistit i její mezinárodní uznání. Karel VI. byl ochoten udělat velké ústupky, aby tohoto uznání dosáhl. V rámci těchto snah například námořním mocnostem Anglii a Holandsku obětoval nedávno založenou obchodní společnost v Ostende, čímž byla Habsburské monarchii zamezena možnost podílet se na zámořském obchodu.⁶ Ačkoliv většina států nakonec Pragmatickou sankci uznala, po smrti Karla VI. v říjnu 1740 se situace změnila.⁷

² URFUS, Valentin. *19.4.1713 - Pragmatická sankce: rodný list Podunajské monarchie*. Praha: Havran, 2002, s. 42.

³ Tamtéž, s. 31.

⁴ VLNAS, Vít, Irena VESELÁ, Štěpán VÁCHA a Petra VOKÁČOVÁ. *Karel VI. & Alžběta Kristýna - Česká korunovace 1723*. Paseka, 2009, s. 16.

⁵ URFUS, Valentin. *19.4.1713 - Pragmatická sankce: rodný list Podunajské monarchie*. Praha: Havran, 2002, s. 62.

⁶ Tamtéž, s. 64.

⁷ Karel VI. zemřel v letohrádku Favorita (dnešní Theresianum), stojící před branami tehdejší Vídně. (TAPIÉ, Victor Lucien, Karel KUBIŠ a Vlasta KUBIŠOVÁ. *Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství*. Praha: Mladá fronta, 1997, s. 11.)

Většina evropských mocností dala stranou své závazky, které měla vůči již zesnulému panovníkovi. Na jejich stranu proti Habsburské monarchii se postavil i Řím, konkrétně papež Benedikt XIV. (1675–1758), který též zpochybnil mezinárodní uznání dynastického zákona.⁸ Marie Terezie, která usedla na trůn po svém otci, tak od prvních chvil své vlády musela čelit nátlaku a vojenským hrozbám. Její poměrně bezstarostné mládí bylo pryč. Prakticky ze dne na den musela tato politicky zcela nezkušená mladá žena převzít vládu do svých rukou.⁹ Ostatní státy zpochybňovaly její legitimitu a snažily se situaci využít v jejich prospěch. Sama Marie Terezie ve svém pamětním spise z roku 1750 uvedla, že se po nástupu na trůn ocitla bez peněz, bez úvěru, bez armády, bez vlastních zkušeností a vědomostí, a konečně, avšak v neposlední řadě, bez veškeré rady. Pravděpodobně se tak snažila poukázat na to, že Nejvyšší česká dvorská kancelář nese vinu za nedostatečnou přípravu a následnou ztrátu Slezska. Pravda byla ovšem taková, že to byli právě čeští stavové, kteří usilovali o rozšíření vojska.¹⁰ Další ranou pro Marii Terezii byla smrt pruského vojenského krále Fridricha Viléma I. (1688–1740), kterého na trůně vystřídal jeho syn Fridrich II. (1712–1786), jehož zahraniční politika byla ambicióznější a agresivnější. V dopise, který psal Fridrich II. benátskému spisovateli hraběti Francescovi Algarottimu se svěřil, že získání Slezska s milionem obyvatel a třemi miliony tolarů daní ročně bylo již dlouho jeho plánem, který je potřeba nyní pouze uskutečnit.¹¹ Jedinou silou, která mohla pruské expanzivní ambice zastavit, bylo Rusko. Tam však také došlo k politickému zvratu. Jen několik málo dní po Karlu VI. zemřela ruská carevna s prorakouským přístupem Anna Ivanovna (1693–1740). Její smrt způsobila politickou nestabilitu a mocenské boje v Rusku. Tím byl oslaben jeden z hlavních potenciálních spojenců Marie Terezie v rostoucí pruské hrozbě.¹² Přestože se Fridrich II. o Slezsko zajímal stále intenzivněji, okolí Marie Terezie předpokládalo, že jeho projevy síly jsou pouze demonstrativní a konfliktu se vyhne. Zpočátku vše probíhalo diplomatickou cestou, během které Fridrich II. předestíral, že pokud mu Habsburská monarchie postoupí Slezsko, bude jejím spojencem. Marie Terezie tuto nabídku odmítla, jelikož by tím porušila právě onu Pragmatickou sankci, která deklarovala také

⁸ BĚLINA, Pavel, Jiří KAŠE a Jan Pavel KUČERA. *Velké dějiny zemí Koruny české*. Svazek X., 1740-1792. Praha: Paseka, 2001, s. 17.

⁹ WEISSENSTEINER, Friedrich a Milan CHURAŇ. *Dcery Marie Terezie*. Praha: Ikar, 1995, s. 14.

¹⁰ BĚLINA, Pavel, Jiří KAŠE a Jan Pavel KUČERA. *Velké dějiny zemí Koruny české*. Svazek X., 1740-1792. Praha: Paseka, 2001, s. 17.

¹¹ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: Epoque, 2019, s. 25.

¹² BĚLINA, Pavel, Jiří KAŠE a Jan Pavel KUČERA. *Velké dějiny zemí Koruny české*. Svazek X., 1740-1792. Praha: Paseka, 2001, s. 17.

nedělitelnost monarchie.¹³ Fridrich ji zároveň varoval, že pokud se monarchie obrátí s žádostí o pomoc na Francii, může očekávat svůj zánik.

2.1. Francie ve válce o rakouské dědictví

Právě ve Francii zpočátku Ludvík XV. (1710–1774) plánoval zachovat věrnost Pragmatické sankci. Změnu postoje vůči Habsburské monarchii urychlilo podzimní vojenské obsazení Slezska Pruskem, nečekané jasné pruské vítězství v bitvě u Mollwitz¹⁴ a naléhání sourozenců Charlese Louise Fouqueta (1684–1761), vévody de Belle-Isle,¹⁵ a Louise Charlese Armanda (1693–1747), přezdívaného rytíř de Belle-Isle. Ovšem představitelé francouzské politiky, včetně téměř devadesátiletého kardinála de Fleury (1653–1743), zpočátku váhali, zda je skutečně potřeba volit válku, porušit Pragmatickou sankci a rozbít podunajskou monarchii. Belle-Islova argumentace však nakonec zvítězila a Ludvík XV. se rozhodl svůj postoj změnit a sankci odmítnout.¹⁶ Bratři argumentovali tím, že tato situace představuje jedinečnou příležitost pro Francii stát se evropskou velmocí. Byl to také vévoda de Belle-Isle, který byl francouzským dvorem vyslán, aby se aktivně zapojoval do diplomatických jednání s ostatními státy. Snažil se získat podporu států, s nimiž v minulosti o spojení jednala Marie Terezie, například Sasko.¹⁷ Současně měla Francie obavy, že pokud by na císařský trůn usedl manžel Marie Terezie, František Štěpán Lotrinský (1708–1765),¹⁸ mohl by usilovat o navrácení své rodné země.¹⁹

¹³ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: Epoque, 2019, s. 30.

¹⁴ HLAVAČKA, Milan. *Karel Albrecht: příběh druhého zimního krále*. Praha: Akropolis, 1997, s. 80.

¹⁵ Charles Louis August Fouquet, markýz (později vévoda) de Belle-Isle (1684-1761) od mládí sloužil v armádě a účastnil se všech významných válečných akcí. Díky svým schopnostem rychle postupoval v hodnostech. Před vypuknutím války o rakouské dědictví, 11. února 1741, byl jmenován maršálem Francie. Zastával ovšem také funkce v regionální správě, a proto měl znalosti o poměrech v Říši. Aktivně se do francouzské politiky vstoupil až po nástupu na trůn Marie Terezie s jeho plánem rozbít podunajskou monarchii. (MAUR, Eduard. Maršál Charles Louis August de Belle-Isle v Praze a jeho Paměti (1740–1743). In: MIKULEC, Jiří a Miloslav POLÍVKA, eds. *Per saecula ad tempora nostra: sborník prací k šedesátým narozeninám prof. Jaroslava Pánka*. Sv. 2. Praha: Historický ústav AV ČR, 2007, s. 543.)

¹⁶ Tamtéž, s. 543.

¹⁷ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: Epoque, 2019, s. 73.

¹⁸ Na císařský trůn totiž nemohla usednout žena.

¹⁹ Vévodství toskánské, na které si původně činili nároky španělští Bourboni, bylo přiznáno lotrinskému vévodovi Františku Štěpánovi, přičemž jeho vlastní vévodství, Lotrinsko, připadlo doživotně bývalému polskému králi Stanislavovi I. Leszczyńskému pod podmínkou, že bude po jeho smrti připojeno k Francii. Francie tedy uznává Pragmatickou sankci, jelikož v ní vidí zisk právě Lotrinska, o které usilovali celé století. (TAPIÉ, Victor Lucien, Karel KUBIŠ a Vlasta KUBIŠOVÁ. *Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství*. Praha: Mladá fronta, 1997, s. 51.)

Proto se Francie ve volbě nového císaře Svaté říše římské rozhodla podpořit bavorského kurfiřta Karla Albrechta (1697–1745),²⁰ který také odmítal Pragmatickou sankci a sám si nárokoval trůn.²¹ Nikdy ji neuznal a proti jejímu přijetí vystupoval také ve Svaté říši římské. Nejprve byl proto zklamaný, když zjistil, že francouzský král se k sankci staví pozitivně.²²

Francie doufala, že pokud Karel Albrecht uspěje a stane se císařem, bude tím vytvořena protihabsburská koalice v Evropě. Vévoda de Belle-Isle předestíral Ludvíkovi XV., aby uzavřel koalici a Marii Terezii obral o část jejího dědictví. Podle jeho plánu by Marii Terezii zůstaly Uhry a části rakouských zemí, zatímco Bavorsko by získalo Horní a Přední Rakousy, Tyrolsko a především České království.²³ Následně byl vévoda de Belle-Isle vyslán na okružní cestu po německých metropolích, kde se snažil přesvědčit ostatní kurfiřty, aby ve volbě císaře podpořili právě Karla Albrechta. Před setkáním s pruským králem Fridrichem II. byl navíc vévoda de Belle-Isle Ludvíkem XV. povýšen na maršála. Setkal se i se saským kurfiřtem Fridrichem Augustem II. (1696–1763)²⁴ a poté zamířil do Bavorska, kde uvedl, že chce získat pověst dobyvatele. Ještě předtím vyslal svého zástupce, hraběte Ernesta Louise de Mortaigne, aby připravil plán společného útoku na Rakousko. Probíralo se, jak silné jsou bavorské jednotky a francouzská pomoc, aby měli velitelé jistotu úspěchu. Bavorsko nakonec poskytlo 20 tisíc vojáků, 18 tisíc miličních vojáků a 6 tisíc střelců, zatímco Francie přispěla 25 tisíci vojáky. Po dobytí Pasova stáli před rozhodnutím, zda pokračovat v útoku na Linec a Vídeň, nebo zahájit invazi do Čech s cílem obsadit Prahu. Belle-Isle preferoval postup do Čech, jelikož tím by měl Karel Albrecht zajištěnou nejen českou korunu, ale také další kurfiřtský hlas, který by posílil jeho šance při volbě císařem.²⁵

²⁰ Tento okamžik byl pro celou Svatou říši římskou klíčový, neboť poprvé po dlouhých staletích mělo dojít ke skutečné volbě císaře. Habsburkové byli totiž od dob císaře Albrechta II., tedy od roku 1438, nerozlučně spjati s říší, jelikož byli nepřetržitě jejími císaři. (HLAVAČKA, Milan. *Karel Albrecht: příběh druhého zimního krále*. Praha: Akropolis, 1997, s. 78.)

²¹ Karel Albrecht se svých nároků na českou korunu nedovolával na základě práv své manželky Marie Amálie, jež byla dcerou Josefa I. a měla tak teoretický nárok na dědictví po svém otci. Marie Amálie se ovšem před sňatkem výslovně zřekla dědictví. Karel Albrecht se proto odvolal na závěť císaře Ferdinanda I. ze 16. století, jež určovala, že pokud by mužští potomci Habsburské dynastie z legitimních sňatků vymřeli po meči, odkázal se pro tento případ Ferdinand I. na české a uherské království své nejstarší dcery, jejíž byl Karel Albrecht přímým potomkem. Pokud by byl ve svém odvolání úspěšný, získal by tak dva kurfiřtské hlavy - bavorský a český. (TAPIÉ, Victor Lucien, Karel KUBIŠ a Vlasta KUBIŠOVÁ. *Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství*. Praha: Mladá fronta, 1997, s. 52.)

²² Tamtéž, s. 52.

²³ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: EPOCH, 2019, s. 33.

²⁴ Byl zároveň polským králem: August III. Polský.

²⁵ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: EPOCH, 2019, s. 75.

Marie Terezie se ovšem stále snažila situaci řešit diplomaticky. Obrátila se proto na svou tetu Amálii Vilemínu (1673–1742), tchýni Karla Albrechta, zda by ho mohla přesvědčit, aby se spokojil s územím v Itálii nebo v Rakouském Nizozemí, kde by získal královský titul výměnou za ukončení nároků na český trůn. Na základě toho maršál de Belle-Isle usoudil, že je Marie Terezie již v úzkých a jejich vítězství je na dosah.²⁶ Nicméně po korunovaci Marie Terezie uherskou královnou v červnu 1741 Francie razantně zareagovala a oficiálně vypověděla válku Habsburské monarchii a přislíbila svou vojenskou pomoc Karlu Albrechtovi při invazi do Čech.²⁷ Habsburská říše se náhle ve válce ocitla sama. Nejdříve to vypadalo, že se bude potýkat pouze s Pruskem o území Slezska, ale nyní se k němu přidala také francouzsko-bavorská koalice, která si kladla ještě větší cíl.

Poté, co byli bavorští vojáci prakticky přivítáni v Pasově, musela Marie Terezie čelit realitě, že se před jejími zraky otevírá další bojiště. Rakouští diplomaté se snažili přesvědčit panovnici, aby obětovala Slezsko pro ukončení bojů, jelikož byla francouzská hrozba natolik vážná. Navzdory sílící hrozbě Marie Terezie odmítla, obávajíc se, že pokud postoupí Fridrichovi II. Slezsko, jeho apetit poroste a bude se snažit pod svou nadvládu později získat také Moravu a Čechy.²⁸ Spojenecká francouzsko-bavorská armáda podnikla taktický manévr a udělala vše, aby Habsburská monarchie věřila, že se snaží dobýt Vídeň. Maršál Khenenhüller (1683–1744) dělal vše proto, aby bylo srdce monarchie dostatečně opevněno a mělo posílenou posádku. Nicméně bavorský kurfiřt Karel Albrecht změnil směr svého tažení. Obával se totiž, aby Sasové neobsadili Prahu dříve než on. Bavorské vojsko pod velením maršála Töringa (1670–1752) proto změnilo směr a 24. října 1741 překročilo Dunaj a u Kremže zamířilo do jižních Čech.²⁹ Později se k nim přidalo také francouzské vojsko.

3. Písek v 18.století

V tomto období se Písečtí rozhodli, že je na čase ve městě vystavit novou a důstojnější radnici. Od roku 1509 totiž pro tyto účely používalo východní křídlo královského hradu, které bychom dnes již marně hledali, neboť je zbořené. Budova ovšem nebyla právě nejvzhllednější a

²⁶ TARABA, Luboš. *Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748*. Praha: Epoque, 2019, s. 86.

²⁷ Tamtéž, s. 77.

²⁸ Tamtéž, s. 83.

²⁹ GOLL, Jaroslav. *Válka o země koruny české (1740-1742), I*. V Praze: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1915, s. 111.

nedokázala pojmout ani veškerá jednání týkající se každodenního chodu města nebo narůstající agendu. Ukázalo se proto jako nezbytné vybudovat novou a větší budovu radnice.³⁰

Poté, co obyvatelé města dostali povolení od podkomořího, jenž měl na starosti královská města, mohly nastat přípravy. Nová radnice neměla být vystavěna příliš daleko od své původní lokality. Místo jí bylo určeno na Velkém náměstí nedaleko hradu- konkrétně před jeho východní křídlo. Samotné stavební práce byly zahájeny 9. května 1740. Ještě předtím se ovšem musela uskutečnit slavnostní mše v nedalekém děkanském kostele, která měla symbolicky požehnat celé výstavbě a zajistit její hladký průběh. K této příležitosti byli pozváni děkan z Písku a arcibiskupský vikář Václav Liška, v Písku pobývajícím František svobodný pán z Wunšvic, císařský rada a krajský hejtman Prácheňského kraje, stejně jako všichni městští radní.³¹

Poté došlo ke shromáždění na staveništi, kde se přihlíželo prvnímu výkopu. O tři dny později byl položen základní kámen spolu s ostatky svatých. V rámci této události bylo vybráno dvanáct chlapců, jimž byl podle starobylé tradice udělen symbolický výprask (tzv. pardus).³² Výstavba byla v plném proudu také díky dostatečným financím, které městu ušetřil primas Karel Antonín Hanzlík.³³ Stavbu radnice ovšem přerušil vstup francouzsko-bavorských vojsk do jižních Čech na podzim roku 1741.

4. Francouzské vojsko v Písku

4.1. Příchod francouzského vojska do města

Vojsko prošlo nejprve Českými Budějovicemi, kde se situace obešla bez větších bojů a město kapitulovalo.³⁴ Podle deníku Karla Albrechta se setkal dokonce s nečekaně vřelým uvítáním a zaznamenal si: „V Budějovicích bylo náměstí, které tvoří čtverec a je jedno z nejkrásnějších v Evropě, velmi krásně iluminováno a zdejší magistrát mne slavnostně přivítal. Já jsem se ubytoval na radnici, která je velmi nádherná.“³⁵

Po krátkém pobytu se jednotky přesunuly k Písku, kam jako první dorazily dvě stovky vojáků. Budějovická brána byla ovšem uzavřena a ve městě propukly obavy. Bylo dokonce učiněno opatření, aby byla městská pokladnice, která se doposud nacházela u purkmistra, uložena na bezpečnější místo. Nakonec byla svěřena měšťanovi Ciryнови, kde ji nepřátelské vojsko

³⁰ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 115.

³¹ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 125.

³² PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 115.

³³ Tamtéž, s. 116.

³⁴ Tamtéž, s. 118.

³⁵ HLAVÁČKA, Milan. *Karel Albrecht: příběh druhého zimního krále*. Praha: Akropolis, 1997, s. 88.

navzdory snahám nenašlo.³⁶ Z městské rady byli následně vysláni dva komisaři- Matěj Otto a Karel Vodička, aby zjistili, s jakými úmysly vojsko přichází.³⁷ Poté, co velitelé potvrdili, že přicházejí do města jako přátelé, byli za brány vpuštěni.³⁸ Pravděpodobně také z toho důvodu, že město Písek nemělo v té době vojsko ani dostatečné množství zbraní.³⁹

4.2. Písek pod tlakem procházejících armád

Dne 12. listopadu 1741 dorazil do města s oddílem francouzského vojska také sám bavorský kurfiřt Karel Albrecht.⁴⁰ Uvítán městskou radou se ubytoval na náměstí v domě U zlatého kříže, jenž byl v té době sídlem krajského úřadu⁴¹ a oddíl rozložil tábor na pražském předměstí za svatohorskou kaplí.⁴² Kurfiřt město opustil již následujícího dne a vydal se dobývat Prahu.⁴³ Ve dnech 14.-17. listopadu 1741 procházeli městem dragouni, dělostřelectvo a jiní vojáci.⁴⁴

Dne 21. listopadu 1741 v období před svátkem Obětování Panny Marie přitáhla do města další část francouzsko-bavorského vojska čítající okolo 50 tisíc mužů. Za brány města se ovšem nedostala, proto byli vojáci nuceni rozložit stany před nimi. Opět okolí města opustili následující den a odtáhli též směrem na Prahu, která byla dobytá pár dní poté, konkrétně 26. listopadu 1741 okolo 5. hod ranní.⁴⁵ Protože však bylo vojsko pronásledováno tereziánskými jednotkami, byly uzamčeny všechny brány. Zanedlouho přijeli od Semic a Smrkovic také husaři, kteří ovšem kvůli zamčeným branám nemohli pokračovat za nepřítelem. Zámečníci proto museli zámky vypáčit a husaři dostihli zadní část francouzsko-bavorského vojska u

³⁶ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 363.

³⁷ Tamtéž, s. 363.

³⁸ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 07.02.1890, 12(6), s. 42.

³⁹ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 127.

⁴⁰ HLAVAČKA, Milan. *Karel Albrecht: příběh druhého zimního krále*. Praha: Akropolis, 1997, s. 88.

⁴¹ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 364.

⁴² MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 127.

⁴³ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 118.

⁴⁴ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 364.

⁴⁵ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 127.

Čížové, kde došlo k menší bitvě.⁴⁶ Kvůli velkému množství osob, které procházelo městem, nastala krize, při níž ve městě panoval nedostatek potravin a s ním i dražota.⁴⁷

4.3. Okupace města a nároky Karla Albrechta na český trůn

Po obsazení Prahy se část spojeneckého vojska pod vedením velitele Aubigna vrátila do Písku a rozhodla se zde přezimovat na dnešním Pražském předměstí.⁴⁸ A jelikož pobyt ve stanech komplikovala neúprosná zima, snažili se vojáci zahřát, jak jen to bylo možné. Rozdělávali velké ohně, k nimž použili dřevo z několika budov, stodol, plotů a stromů ze zahrad. Mnoho měšťanů tak utrpělo velké škody na svém majetku. Například právováreční měšťané přišli o 1146 sáhů⁴⁹ dřeva a 80 sáhů sušeného dřeva na hvozdnění.⁵⁰ Vojáci se nezdráhali vzít útokem ani posvátná místa. Například se snažili vyhnat dominikány z kláštera. Vyhradili jim pouze tři místnosti a ve zbytku se ubytovali sami. Klášterní kostel poté přeměnili na špitál a nechali tam vsadit kamna. Ušetřeni nezůstali ani měšťané, kteří byli vyháněni ze svých domů, ani samotný děkan. Na děkanství se totiž ubytoval sám francouzský komisař Chateau-villars.⁵¹ Podle kronikáře Ledeckého v Písku v tomto období zanikla církevní svoboda a politická práva, která do jeho doby stále nebyla navrácena zpět, jelikož město muselo neustále čelit utiskování ze strany kněžstva.⁵²

Karel Albrecht dne 7. prosince 1741 vydal patent, v němž deklaroval, že jakožto nový český král přijme hold svých poddaných. Bylo zde také nařízeno, aby se měšťané nejen z Písku dostavili 19. prosince 1741 na Pražský hrad, kde mu vykonají poddanskou věrnost jakožto nově zvolenému králi. Písecká rada vypravila Ferdinanda J. Rottera, Matěje A. Ottu a sloužícího Jindřicha Lenharta, které do Prahy odvezl šafář Švantlovský.⁵³ Jejich náklady spojené s účastí na slavnosti v Praze činily celkem 34 zlatých a 29 krejcarů.⁵⁴

⁴⁶ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 119.

⁴⁷ Víno, které za běžných okolností stálo 6–7 krejcarů, bylo důstojníkům prodáváno za 15, v některých případech dokonce až za 24 krejcarů. (SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 364).

⁴⁸ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 129.

⁴⁹ 1 sáh = 1,7928 metrů

⁵⁰ STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV PÍSEK. *Seznamy škod učiněných skrze královské vojsko. 1742*. Karton č. 822, sign. B III 46. Státní okresní archiv Písek.

⁵¹ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 129.

⁵² STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV PÍSEK. *Pamětní spis z věže písecké radnice pojednávající o událostech let 1740–1765*. 1765. Karton č. 322, sign. Ar 1. Státní okresní archiv Písek.

⁵³ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 364.

⁵⁴ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 07.02.1890, 12(6), s. 42.

4.4. Obléhání Písku 1741

Mezitím se rakouská strana chystala zakročit proti Francouzům. Před město Písek dorazilo dne 27. prosince 1741 rakouské vojsko pod vedením samotného Františka Štěpána Lotrinského. Postupovalo rychle, aniž by francouzsko-bavorské vojsko cokoli zpozorovalo. Císařské vojsko rozbilo tábor pod Vyhlídkami a v oblasti Na Logrech, která svůj název odvozuje od tehdejších vojenských lágrů.⁵⁵ Zároveň byly okolo města rozestavěny hlídky husarů, které měly za úkol kontrolovat, aby nikdo neopustil město, nebo aby Francouzi nemohli informovat o příchodu rakouského vojska. František Štěpán následně vyzval Francouze, aby se vzdali, avšak ti to odmítli. Hrozil proto, že město vezme útokem. Strach, že bude město vypáleno a zničeno, a jeho obyvatelé budou zabiti, se umocnil, když se 28. prosince večer vojsko Marie Terezie připravovalo k útoku na celé město. Purkmistr, městská rada a všichni obyvatelé Písku se ocitli ve zjevném nebezpečí a zoufalství. Proto se v modlitbách obrátili na Pannu Marii, aby se přimluvila u svého Syna Ježíše Krista a vyprosila u něj pro město milost.⁵⁶ Bylo také sepsáno Votum královského města Písku, ve kterém obyvatelé města vyjadřují svou pokoru a vyznávají své hříchy, zároveň však doufají v Boží milosrdenství a ochranu. Zavazovali se k obnově duchovního života a dodržování křesťanských hodnot. Jako projev vděčnosti slibovali každoroční slavnostní procesí s bohoslužbami a veřejnými obřady, které měly být doprovázeny hudbou a zpěvem. Votum zároveň obsahuje žádost o ochranu města nejen před pohromami současnými, ale také těmi budoucími, jako jsou válka, hlad a mor a prosí o zachování prosperity města. Prosí o milost a ochranu nejen pro současné ale i pro budoucí generace obyvatel města Písku.⁵⁷

Vojenský velitel města, francouzský maršál François-Marie de Broglie,⁵⁸ se ovšem nehodlal vzdát a přišel s taktickým krokem, který mu pomohl dostat protivníka do pasti. Ponechal Týnskou (Budějovickou) bránu otevřenou. Císařští vojáci tím došli k přesvědčení, že nepřítel město opustil. Snažili se proto vkročit za městské brány, kde je úspěšně překvapil útok francouzského vojska. Poražené rakouské vojsko se tedy po nezdařilém útoku na město vrátilo

⁵⁵ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 120.

⁵⁶ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 130.

⁵⁷ STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV PÍSEK. *Písemnosti ve vojenských záležitostech, votum položení vojsk. 1742*. Sign. B III 45. Státní okresní archiv Písek.

⁵⁸ Vévoda François-Marie de Broglie (1671-1745) pocházel ze staré italské šlechtické rodiny Broglio z Piemontu. V brzkém věku vstoupil do armády a vyznamenal se zejména za války o španělské dědictví. (MAUR, Eduard. Maršál Charles Louis August de Belle-Isle v Praze a jeho Paměti (1740–1743). In: MIKULEC, Jiří a Miloslav POLÍVKA, eds. *Per saecula ad tempora nostra: sborník prací k šedesátým narozeninám prof. Jaroslava Pánka*. Sv. 2. Praha: Historický ústav AV ČR, 2007, s. 544.)

do svého tábora, který zapálilo, ještě té noci opustilo Písek a vydalo se směrem k Českým Budějovicím.

Další den se vyjel oddíl asi tři set jezdců a pěti set granátníků pod velením nadporučíka de Saigne přesvědčit, kudy přesně nepřítel postupuje a jak daleko se právě nachází. Nechtěně však v mlze narazil právě na husary, kteří na ně čekali skryti blízko rybníka Beránkovce a stíhali francouzský oddíl až k dnešní Budějovické kapliče.⁵⁹ Francouzští jezdci před nepřítelem unikli, zatímco naprostá většina granátníků byla pobita. Tyto padlé francouzské vojáky dnes připomíná deska umístěná na kapliče.⁶⁰

4.5. Přesun francouzsko-bavorského vojska za městské hradby

Po úplném stažení rakouského vojska z okolí Písku koaliční francouzsko-bavorské vojsko předpokládalo, že stráví zbytek zimy v poklidu ve svém polním ležení.⁶¹ Zima byla ovšem stále neúprosnější. V jejím důsledku zemřeli mimo jiné i bavorský generál Karel Piesasque⁶² a bavorský vojenský kaplan, člen Tovaryšstva Ježíšova, páter Walpach, který byl pohřben vedle generála.⁶³ To donutilo francouzsko-bavorskou koalici se přesunout do města a předměstí.⁶⁴ Za

⁵⁹ Kaplička, zasvěcená počtě Neposkvrněného početí Panny Marie, byla na tomto místě vystavěna až v první polovině 19. století. Její vznik je spojen s osobou Antonie Merglové, která její výstavbu iniciovala. Dříve se na tomto místě nacházel pouze široký kamenný sloup. (*Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 08.11.1889, 11(45), s. 355.)

⁶⁰ Na desce je ovšem uveden chybné datum. Písecký milovník historie Lubor Ludvík přinesl důkazy o tom, že k boji nedošlo 28. prosince 1741 nýbrž o den později. (PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 120.)

⁶¹ Na území, kde se dle historických pramenů nacházel tábor francouzské jízdy, byl při výkopových pracích v blízkosti zdi židovského hřbitova objeven snubní prsten výjimečné umělecké hodnoty. Jednalo se o tzv. dvojité prsten, tedy dva prsteny spojené v jeden celek, charakteristický pro francouzské zlatnické řemeslo. Na vnitřní straně jednoho z prstenů jsou vyobrazena dvě srdce a po obou stranách se nachází francouzský nápis *Unis jamais* („Spojení navždy“). Druhý prsten nese jména *Charles et Louise*. Zřejmě se jednalo o snubní prsten vojáka z francouzské jízdy. (*Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 07.02.1890, 12(6), s. 43.)

⁶² Generálův hrob se společně s náhrobkem nacházel v severní lodi kostela Panny Marie nedaleko oltáře nejsvětějšího Spasitele a poblíž oltáře Panny Marie Bolestné. Náhrobní kámen byl ovšem později přemístěn na zeď hřbitovní zeď, nyní vně zvonice.

Na náhrobním kameni se nachází nápis psaný humanistickou minuskulí a v překladu znamená:

Zastav se poutníku.

Co já jsem ty budeš.

Chtěje dobývatí vítězství, vstoupil jsem do Čech.

Palmu <vítězství> podstupuji smrti a odpočívám pod tímto kamenem doufaje ve zkršení.

Karel Piesasque, jeden z udatných generálů bavorských.

Dne 9. ledna. (ADÁMEK, Jan a Jiří FRÖHLICH. *Písecké náhrobníky z 13.-18. století*. Písek: Prácheňské muzeum, 1996, str. 32.)

⁶³ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 07.02.1890, 12(6), s. 43.

⁶⁴ Pěchota byla přesunuta do města a předměstí a jízda byla rozložena do okolních vesnic.

hradby města tak přešlo zhruba 5 tisíc vojáků, což více než dvakrát převyšovalo počet tehdejšího píseckého obyvatelstva.⁶⁵

Tím utrpěli obyvatelé města, jimž vojáci způsobili velké škody v důsledku neustálé nouze o dřevo a základní potraviny. Například měšťanovi Šimonovi Maňhalovi zbořili vojáci celé stavení.⁶⁶ Pravděpodobně ovšem koaliční vojsko plánovalo škody uhradit, jelikož žádalo, aby poškození určili škody a podali si účty na radnici.⁶⁷ V tento moment také měšťané přicházejí do úzkého kontaktu s vojáky, jelikož ti se kvůli nepříznivému počasí nastěhovali do měšťanských obydlí. Obyvatelé města nemohli vykonávat své řemeslo, neboť se ve svých domovech museli tísnit spolu s dvěma až pěti desítkami vojáků. Francouzští vojáci dále vyhnali mládež ze školy, aby si v ní mohli založit pekárnu. Školní vybavení poté sloužilo jako palivové dříví pro pece. Dále zřídili v kostele sv. Trojice sklad obilí a v okolí kostela sv. Václava, v místech hřbitova, rozdělali ohně, na kterých vařili. Nicméně do děkanského kostela měli údajně strach vkročit. Městem se šířil příběh, že se do něj pokoušeli dostat, avšak poté, co prý uviděli ozářeného muže, který na ně shlížel z kostelního okna a hrozil jim, od tohoto nápadu opustili.⁶⁸

Další obtíží byl jazyk. Francouzští vojáci hovořili pouze francouzsky a Písečané pouze česky, pouze někteří výjimečně německy. Jediným dorozumívacím jazykem mohla být tedy latina, kterou ovšem ovládal opravdu málokdo. V Písku byl pouze jediný měšťan Antonín Vendelín, který ovládal francouzský jazyk, proto se účastnil všech jednání. Za tuto pomoc byl později náležitě odměněn, když mu bylo uděleno bezplatné měšťanské právo.⁶⁹

4.6. Epidemie roku 1742: Hygienická krize a opatření proti šíření nákazy

Další komplikací se stala nakažlivá nemoc, která ve městě propukla. Dne 11. března 1742 francouzští velitelé upozornili na kritickou hygienickou situaci ve městě, kde se v důsledku špatných sanitárních podmínek začala šířit nakažlivá nemoc, která často zasáhla i několik členů jedné rodiny. Zdůrazňovali, že nákaza, která se městem nyní šíří je mnohem závažnější než ta, jež město tísnila přibližně před padesáti lety a zahubila tehdy více než jednu čtvrtinu obyvatel města. Za současný stav vinili značné množství mrtvých, jež bylo pohřbeno v nevhodných podmínkách, odpadky, které měšťané vyhazovali různě po městě, v jejichž důsledku se ve

⁶⁵ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 121.

⁶⁶ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 368.

⁶⁷ Tamtéž, s. 363.

⁶⁸ Tamtéž, s. 371.

⁶⁹ Tamtéž, s. 369.

městě začaly hromadit nečistoty. K problému přispívalo také porážení dobytka a jiných zvířat přímo na ulicích, kde se krev vsakovala do půdy a kontaminovala jí. Zvířecí vnitřnosti byly dále nechávány na ulicích nebo dvorech domů.

Francouzští velitelé se obávali, že tání ledu přinese do ulic města další nečistoty, které budou dále kontaminovat město. Upozorňovali, že blížící se jaro zvyšuje riziko, protože příznaky této pohromy jsou patrné již nyní, navzdory zimnímu období. Počet nemocných i mrtvých rostl každým dnem v důsledku horeček a dalších vážných onemocnění.

Mezi navrhovanými kroky, jak ve městě zastavit šíření nemoci, bylo vyčištění města a odvoz odpadků za hradby, přemístění jatek mimo město, zákaz chovu prasat, zajištění pravidelného úklidu v domácnostech i na veřejných prostranstvích a zavedení správného nakládání s odpady. Velitelé rovněž zdůraznili potřebu pohřbívání mrtvých za přísně stanovených podmínek, aby se zabránilo dalšímu šíření nákazy. Těla měla být zakopána alespoň pět stop hluboko a také mělo dojít k zákazu pohřbů v městských kaplích nebo jiných městských prostorech bez předchozí desinfekce vápnem. Dále považovali za důležité zajistit, aby obyvatelé města, zejména chudina, měli zajištěny základní prostředky k obživě, například prostřednictvím charitativní pomoci.⁷⁰

V tomto období umírá také Václav Liška, jenž byl děkanem města Písku v letech 1735-1742. Zemřel 30. ledna 1742 ve věku 43 let v důsledku válečných útrap a byl pochován v kněžišti děkanského kostela.⁷¹

4.7. Vliv francouzského vojska na místní duchovní správu a hospodářství

Dne 10. února 1742 se stal píseckým děkanem František Ledecký, který také neměl o francouzských vojácích dobré mínění- a to hned z několika důvodů. Shledával, že mnozí z nich nemají ani ponětí o svátosti posledního pomazání a jejich kněží jsou nevzdělaní, protože když prý žádali posvěcení hostií pro nemocné, říkali: „Slyš pane, dej mi dva neb tři pány Bohy.“. Také přiznával, že se s nimi bylo obtížné dorozumět, jelikož téměř žádný z nich neovládal latinu. Dokládal také, že měli tito Francouzi větší úctu k českým duchovním než-li ke svým.⁷²

Koaliční vojsko přineslo do města spoustu zlatých peněz a cokoliv si vojáci kupovali, dobře zaplatili. To ovšem ani v nejmenším nevykompenzovalo škody, které napáchali. Celkově ovšem

⁷⁰ STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV PÍSEK. *Francouzská zpráva o zdravotním stavu města. 10. března 1742.*

Karton č. 514, sign. B I 532. Státní okresní archiv Písek.

⁷¹ ADÁMEK, Jan a Jiří FRÖHLICH. *Písecké náhrobníky z 13.-18. století.* Písek: Prácheňské muzeum, 1996, str. 34.

⁷² SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou.* Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 369.

můžeme soudit, že se koaliční francouzsko-bavorské vojsko chovalo víceméně spořádaně. Lze tak soudit z toho, že nejsou dochovány žádné žaloby, jako se nacházejí z předešlých let.⁷³

4.8. Vojenské operace a hospodářské důsledky konfliktu v letech 1741–1742

Po neúspěšném útoku 28. prosince 1741 se František Štěpán Lotrinský stáhl do Českých Budějovic a zde se vzdal velení, které převzal jeho bratr Karel Lotrinský (1712–1780).⁷⁴ Karel následně opustil České Budějovice a vydal se směrem k Čáslavi, kde se odehrála bitva u Chotusic.⁷⁵ Po uzavření míru s Pruskem zahájila Marie Terezie boj proti francouzsko-bavorské koalici. Vojenské síly Marie Terezie zaútočily na město Hluboká nad Vltavou, kde se v tu chvíli nacházela část francouzského vojska. Na pomoc obklíčené Hluboké vyrazili z Písku oba francouzští maršálové, Broglio a Belle-Isle.⁷⁶ U Zaháje, přibližně hodinu cesty od Hluboké, se obě armády střetly.⁷⁷

Poté se habsburské vojsko opět přesunulo do blízkosti Písku. Francouzi proto vystavěli tři malá opevněná strážní stanoviště, tzv. reduty, aby dokázali čelit blížícímu se nebezpečí. Reduty měly čtvercový půdorys a byly obehnané valem a příkopem. Byly ovšem často napadány husary, proto je francouzští vojáci brzy opustili.⁷⁸

Na konci ledna roku 1742 žádal francouzský komisař de Vic o finance z obecního důchodu. Jelikož však finance chyběly, požádal primase města, aby mu předložil seznam měšťanů, kteří dluží nějakou částku obci, že ji bude od obyvatel města sám vymáhat. Primas seznam dlužníků vydal. Vzhledem k neustále rostoucím výdajům si byla obec nucena půjčovat. Nejprve si půjčila

⁷³ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 370.

⁷⁴ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 132.

⁷⁵ V květnu 1742 došlo u Chotusic ke střetu pruské armády pod velením Fridricha II. Velikého s rakouskými silami Karla Lotrinského. Po počátečních manévrech obou stran a intenzivních jezdeckých a dělostřeleckých střetech získali Prusové strategickou výhodu. Přes rakouské pokusy o průlom a podpálení Chotusic rozhodla o výsledku převaha pruské pěchoty a dobře organizovaný protiútok. Rakouské jednotky byly donuceny ustoupit, což zajistilo Prusku vítězství. (LENKOVÁ, Jitka a Václav PAVLÍK. *Nejdůležitější bitvy v českých dějinách*. Frýdek-Místek: Alpress, 2007, s. 197.).

⁷⁶ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 133.

⁷⁷ K přímému vojenskému střetu nakonec nedošlo. Rakouské jednotky se za tmy stáhly zpět k Českým Budějovicím, a francouzské vojsko se proto začalo považovat za vítěze. (LENKOVÁ, Jitka a Václav PAVLÍK. *Nejdůležitější bitvy v českých dějinách*. Frýdek-Místek: Alpress, 2007, s. 198.).

⁷⁸ Písecký archeolog Jiří Frölich se domnívá, že reduta, která se nacházela na tzv. literátském poli, kde v současné době stojí areál nemocnice, byla pouze obnovenou redutou z dob, kdy byl Písek za třicetileté války obléhán Mansfeldovými vojáky. (PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 122.).

200 fl. od městského písaře Antonína Rottera, poté následovaly půjčky od záduší sv. Václava a od movitých měšťanů. Roku 1755 byla část dluhu splacena a zbylá částka prominuta.⁷⁹

4.9. Dobyetí města habsburskými vojsky a jeho následky

V noci se maršál Broglio tajně odebral zpět k Písku. Tento ústup se podobal útěku. Zástupci města se obávali, jelikož byly brány až na Putimskou uzavřeny, aby město nezaskočili husaři. Ti se ovšem usadili v nedaleké písecké vesnici Semice a rozdělali zde mohutné ohně, aby tím nahnali Francouzům nocujícím v Písku strach.⁸⁰ Následující den, 8. června 1742, vytáhlo rakouské vojsko proti Francouzům. Ve městě zůstala posádka čítající pár set mužů a vrchní velitelé francouzsko-bavorského vojska přehali směrem k Praze.⁸¹ Zároveň byl císařskými vyslán generál Nádasdy (1708–1783),⁸² aby se společně s husary zmocnil města. Město Písek bylo v tuto chvíli obklíčeno ze všech stran.

Když do Písku dorazil, byla francouzská posádka vyzvána k tomu, aby se vzdala. Po zamítavé odpovědi změnil Nádasdy strategii. Vytlačil francouzského nepřítele z kamenného mostu, kde se následně společně s vojskem opevnili. Chorvaté mezitím dokázali násilím prorazit Pražskou bránu a získat nad ní kontrolu. Současně druhý oddíl rakouského vojska v čele s generálem Tripsem pronikl Budějovickou branou do města. Francouzové, obklíčení ze dvou stran nakonec ustoupili na Velké náměstí, kde požádali vítěze o milost. Generál Nádasdy jejich prosbu vyslyšel. Poté byla celá posádka, čítající pět set mužů, jednoho podplukovníka a čtyřicet vyšších důstojníků, zajata.⁸³ Došlo také k plenění města, při kterém byly odcizeny stříbrné městské typáře, které byly objeveny až po dvou letech v německém Heidelbergu.⁸⁴ Následně se husaři vydali k nemocnici, která se nacházela v klášteře. Snažili se dostat dovnitř. Bylo ovšem zamčeno, proto husaři vytasili zbraně a začali střílet. Při této přestřelce měli být usmrceni dva nemocní, proto musel být klášter později znovu vysvěcen. Poté, co se dostali dovnitř, sebrali

⁷⁹ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 370.

⁸⁰ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 122.

⁸¹ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 133.

⁸² František Leopold hrabě Nádasdy z Nádasdu a Fogarasföldu (1708-1783) nastoupil v roce 1727 do služby v husarském pluku, který založil Ján Pálffy. V letech 1731–1732 se zúčastnil tažení na Korsiku a poté bojoval v Itálii, kde rychle postupoval v hodnostech. Roku 1736 se stal velícím plukovníkem Dežďořiho husarského pluku, s nímž v letech 1737–1738 bojoval proti Osmanům na Balkáně. Po vypuknutí války o rakouské dědictví jej Marie Terezie povýšila na generálmajora. O rok později se proslavil jako velitel husarské brigády, která působila jako předvoj habsburské armády v Čechách. (SEGĚŠ, V.: Maršal František Nádasdy. In: *Obrana*, 12, 2004, č. 18, s. 21.). [cit. 10. 3. 2025].

⁸³ STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV PÍSEK. *Opis písecké farní knihy vedené v letech 1747–1893 obsahující zápisy děkana Ledeckého o starších událostech za vpádu Bavorů a Francouzů a o přítomnosti francouzského vojska v Písku*. Kniha č. 375. Státní okresní archiv Písek.

⁸⁴ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 122.

husaři vše, co jim přišlo pod ruku, a nedbali na to, zda to byl majetek Francouzů, nebo se jednalo o původní klášterní inventář.⁸⁵ Kolovaly také zvěsti o tom, že se k drancování přidali někteří obyvatelé města a nezůstaly ušetřeny ani židovské obchody, které byly celé vyrabované.⁸⁶ Tím bylo město osvobozeno rakouskými vojsky. Obyvatelé města se ale přesto nadále obávali nepřátelského útoku, jelikož blízká Hluboká nad Vltavou byla až do 27. července stále v moci Francouzů. Dne 15. července 1742 bylo proto vybráno sedm měšťanů, kteří museli dnem i nocí střežit městské brány a pozorovat, zda se neblíží nebezpečí od Francouzů. Každému byl následně vyplácen denní a noční plat po 10 krejcarech na osobu.⁸⁷

V obavách, jež přinesl konec roku 1741, se Písečtí modlili a obraceli na Pannu Marii, aby město ochránila od útoku, který hrozil ve chvíli, kdy se před Pískem plným francouzských a bavorských vojáků hotovilo rakouské vojsko a začalo město ostřelovat z děl. Zavázali se, že pokud bude město ušetřeno, vykonají měšťané k počtě Matky Boží každoročně veřejnou pobožnost. Ke zničujícímu útoku nakonec nedošlo a Písečtí se naopak začali obávat případných následků, které by mohly vyplynout z jejich věrolomnosti, již se fakticky morálně postavili proti vlastnímu vojsku.⁸⁸

4.10. Obnovení mariánského slibu a ustanovení slavnosti

Obec proto svůj votivní slib znovu stvrdila, avšak ve změněné podobě, jež odpovídala aktuálním okolnostem. Představitelé města se totiž chtěli vyvarovat případné nelibosti úřadů. Revidovaný slib byl zaznamenán na pergamen duchovním písařem a později píseckým radním Janem Pavlem Brichtou, který jej následně doplnil o městský plán a zaznamenal také, jak byla rozmístěna rakouská vojska na konci prosince 1741. Celý dokument byl následně upevněn na dřevěnou desku. Pod ním se dále nacházelo zmíněné Votum královského města Písku, ve kterém se obyvatelé města obraceli právě na Pannu Marii. Následovala modlitba a popis způsobu vykonání slibu: „...Každý rok ku stálejší největší cti a slávě nejblahoslavenější Rodičky Boží Marie Panny slavnou procesí s nebesami a korouhvemi a s nešením téhož milostného Mariánského obrazu při zvuku polnic, trub a bubnův po městě k její svaté statui a svatých patronů našich ku cti, a na to slavnostnou mši svatou, při níž ofěry, pak *Te Deum laudamus*

⁸⁵ MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 133.

⁸⁶ STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV PÍSEK. *Opis písecké farní knihy vedené v letech 1747–1893 obsahující zápisy děkana Ledeckého o starších událostech za vpádu Bavorů a Francouzů a o přítomnosti francouzského vojska v Písku*. Kniha č. 375. Státní okrasní archiv Písek.

⁸⁷ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 370.

⁸⁸ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 122.

*s požehnáním největší svátosti oltářní, vykonati, k tomu pak potřebným tak jako i chudým almužny dva rýnské z důchodu obecního dát chceme“.*⁸⁹

5. Mariánská slavnost v Písku

5.1. Mariánská úcta a slavnostní procesí v barokní religiozitě

Není překvapivé, že se obyvatelé města Písku v krizové situaci obrátili právě k Panně Marii. V období baroka se jí totiž v českém prostředí prokazovala nebývalá oddanost. Tato epocha obnovila mnohé tradiční formy mariánské zbožnosti, k nimž přidala řadu nových. Nejčastějším námětem se stal motiv Zvěstování a Nanebevzetí.⁹⁰ Kult Matky Boží zaujímal v katolickém náboženství v době baroka zásadní postavení, a to jak z hlediska církevního, tak i v rámci lidové pobožnosti, která Panně Marii prokazovala mimořádnou úctu.

Mariánská úcta byla nedílnou součástí náboženského života věřících a její rozšíření ovlivňovala řada teologických, kulturních a psychologických faktorů. Klíčovou roli zde hrála možnost navázání osobního vztahu k Matce Boží, kterou věřící vnímali jako jistou prostřednici mezi nimi a Bohem. Tento jev lze zařadit do širšího kontextu katolické úcty ke svatým, při které věřící hledali duchovní vzory, s nimiž se mohli lépe ztotožnit. Ačkoli Bůh zůstával nejvyšším objektem uctívání a Kristova oběť měla zásadní význam pro spásu, lidé se často obraceli k postavám, jejichž lidství bylo pro ně srozumitelnější a bližší jejich každodennímu životu.⁹¹ Významnou roli zde hrálo také Mariino mateřství, které posilovalo její přímluvnou roli u Krista. Tato skutečnost proto vyvolávala dojem, že Mariina přímluvná role u Krista je nejsilnější a „řadová“ svatí se jí v tomto ohledu nemohou vyrovnat.⁹² Panně Marii, jakožto Matce Boží, byl také přikládán neobyčejný význam, jelikož byla někdy chápána také jako Matka všech křesťanů.⁹³

V 17. a 18. století došlo navíc v českém prostředí k nebývalému rozkvětu pietas Mariana, která se stala nejen základním prvkem barokní zbožnosti, ale i neoddělitelnou součástí oficiální pietas Austriaca. Tento ucelený systém, formovaný habsburskou dynastií již od středověku, zahrnoval úctu k eucharistii a Panně Marii, stejně jako k rodovým patronům a nebeským ochráncům

⁸⁹ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 123.

⁹⁰ VLNAS, Vít, ed. *Sláva barokní Čechie: umění, kultura a společnost 17. a 18. století*. V Praze: pro Národní galerii v Praze realizovalo nakl. Paseka, 2001, s. 8.

⁹¹ MIKULEC, Jiří. *Náboženský život a barokní zbožnost v českých zemích*. Praha: Grada, 2013, s. 55.

⁹² Tamtéž, s. 57.

⁹³ WEIS, Martin. *Mariánské květy*. Tišnov: Sursum, 2003. Studie Teologické fakulty Jihočeské univerzity, s. 153.

jednotlivých dědičných zemí.⁹⁴ Tento rozkvět mariánského kultu přinesl nejen zvýšenou úctu k milostným sochám a obrazům, ale též obnovu poutních tradic a výstavbu četných mariánských poutních míst, kostelů a kaplí po celé zemi.⁹⁵

V období nejistoty, existenciálních obav a strachu z budoucnosti, které byly umocněny válečnými hrůzami a neustálou hrozbou smrti, se lidé obraceli k víře jako k jedinému pevně zakotvenému bodu v chaotickém světě. Křesťanské náboženství nabízelo útočiště nejen v osobě Krista, jehož utrpení a oběť představovaly vykoupení, ale také ve svatých, kteří byli vnímáni jako přímlovci a ochránci, a především v Panně Marii, jejíž kult nabýval v dobách krizí intenzity. Panna Marie byla vnímána jako zosobnění milosrdenství, lásky a naděje. Tedy hodnot, které v době válek a utrpení nabývaly pro věřící zásadního významu. Její postavení jakožto Matky Boží z ní činilo duchovní matku celé křesťanské obce, a právě proto ji lidé uctívali jako ochránkyni a přímlovkyni, která pečuje o své věřící. Tato symbolika byla navíc umocněna kontrastem mezi jejím mateřstvím, spojeným se životem, zrozením a smrtí. V tomto kontextu se mariánská úcta stávala nejen vnějším projevem katolické religiozity, ale i důležitým psychologickým mechanismem umožňujícím lidem vyrovnat se s tíživými okolnostmi doby.⁹⁶ Mimo jiné se k ní věřící obraceli v nejrůznějších obtížných situacích, zejména s prosbami o ochranu před morem, ale také například při žádostech o déšť a další životně důležité potřeby.⁹⁷

V souvislosti s rozkvětem mariánského kultu v epoše baroka se výrazně rozvinula také tradice mariánských slavností, které představovaly nejen duchovní vrchol liturgického roku, ale i rozsáhlé organizační úsilí církve. Jejich příprava a průběh vyžadovaly součinnost nejen centrálních církevních institucí, ale i místních far a církevních bratrstev, jež se podílela na zajištění průvodů, bohoslužeb a dalších obřadů. Tyto slavnosti měly nejen náboženský, ale i společenský význam, neboť spojovaly věřící a posilovaly jejich vazbu k církvi i k tradicím spojeným s mariánskou úctou.

Každá taková slavnost měla několik stálých prvků. Barokní církevní procesí byla velkolepá veřejná shromáždění věřících, jejichž hlavním cílem bylo nejen posílení náboženské víry, ale

⁹⁴ VLNAS, Vít, ed. *Sláva barokní Čechie: umění, kultura a společnost 17. a 18. století*. V Praze: pro Národní galerii v Praze realizovalo nakl. Paseka, 2001, s. 20.

⁹⁵ Tomáš JIRÁNEK – Jiří KUBEŠ (edd.), *Bratrstva. Světská a církevní sdružení a jejich role v kulturních a společenských strukturách od středověku do moderní doby* (= III. pardubické bienále, 29. – 30. dubna 2004), Pardubice 2005, s. 94.

⁹⁶ KRŠKOVÁ, Kateřina. *Mariánská svičková slavnost v Uničově: Její vznik, průběh a proměny a Dámský institut pro pořádání svičkové slavnosti Uničov*. 2010, s. 16.

⁹⁷ ČORNEJOVÁ, Ivana, Jiří KAŠE, Jiří MIKULEC a Vít VLNAS. *Velké dějiny země Koruny české*. Svazek VIII., 1618-1683. Praha: Paseka, s. 309.

také veřejné projevení oddanosti Bohu, Panně Marii nebo svatým prostřednictvím proseb a díky. Tyto slavnostní průvody měly pečlivě propracovanou strukturu a vyznačovaly se nesením posvátných symbolů, mezi něž patřily kříže, korouhve, relikviáře či milostivé obrazy, jež měly připomínat přítomnost božství a vyvolávat zbožné emoce mezi přihlížejícími. Celý obřad byl doprovázen zpěvy, modlitbami a často i hudebním doprovodem, čímž se umocňovala atmosféra duchovního povznesení.⁹⁸ Procesí se účastnili nejen duchovní v liturgických rouchách, kteří vedli obřadní část slavnosti, ale také členové náboženských bratrstev, odění do svých charakteristických hávů, zástupci cechů nesoucí své prapory a široké vrstvy obyvatelstva, které v těchto průvodech nacházely nejen duchovní útěchu, ale i pocit sounáležitosti a společné víry. Často se procesí konala při významných svátcích, poutích či jako součást prosebných obřadů při živelních pohromách nebo jiných krizových situacích, kdy lidé hledali ochranu a podporu v náboženství. Zvláštní důraz byl poté kladen na nošení Nejsvětější svátosti, která se nesla pod nebem, tedy pod baldachýnem drženým čtyřmi vybranými muži. Právo nést tuto posvátnou schránku bylo obvykle vyhrazeno vyšším duchovním, což zdůrazňovalo výjimečnost tohoto úkonu. Kromě toho církve určovala, které symboly a relikvie mohou být součástí průvodu a jaké konkrétní obřady je třeba dodržet, aby procesí mělo správnou náboženskou vážnost a odpovídalo zavedeným církevním tradicím.⁹⁹

Podstata a význam slavností nespočívala pouze v jejich teologickém rozměru, ale zahrnovala i širší společenské, kulturní a politické aspekty barokní doby. Mentalita této epochy vnímala svět a život jako divadelní scénu, kde se vše odehrává podle pevně daných pravidel a symbolických gest.¹⁰⁰ V tomto období patřily země habsburské monarchie k nejkatoličtějším v celé Evropě – nebo zde alespoň obyvatelstvo dávalo nejvíce najevo barokní zbožnost. Jedním z jejích znaků byly právě zmíněné procesí, jež patřily k oblíbeným projevům kolektivního vědomí.¹⁰¹ Slavnosti tak sloužily nejen jako nástroj náboženské úcty, ale také jako vyjádření barokních hodnot, estetických ideálů a hierarchického uspořádání společnosti.¹⁰² Důležitý byl rovněž jejich historický význam. V první polovině 18. století představovaly nový model religiozity,

⁹⁸ HOJDA, Zdeněk, ed. *Kultura baroka v Čechách a na Moravě: sborník příspěvků z pracovního zasedání 5.3.1991*. Praha: Historický ústav, 1992, s. 57.

⁹⁹ PROCESÍ BOŽÍHO TĚLA. *Země světa* [online]. Dostupné z: <https://zemesveta.cz/procesi-boziho-tela/> [cit. 2. 3. 2025].

¹⁰⁰ HOJDA, Zdeněk, ed. *Kultura baroka v Čechách a na Moravě: sborník příspěvků z pracovního zasedání 5.3.1991*. Praha: Historický ústav, 1992, s. 58.

¹⁰¹ TAPIÉ, Victor Lucien, Karel KUBIŠ a Vlasta KUBIŠOVÁ. *Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství*. Praha: Mladá fronta, 1997, s. 269.

¹⁰² HOJDA, Zdeněk, ed. *Kultura baroka v Čechách a na Moravě: sborník příspěvků z pracovního zasedání 5.3.1991*. Praha: Historický ústav, 1992, s. 58.

který přijaly všechny vrstvy obyvatelstva.¹⁰³ Současně byly prostředkem reprezentace jednoty světské a církevní moci, jež se v barokní společnosti úzce prolínaly. Skrze slavnosti se tak nejen oslavovala víra, ale také demonstrovala autorita panovníka a církevních institucí, čímž se posilovala legitimita jejich vlády. Během 18.století se stala barokní slavnostní kultura masovou a lidovou záležitostí, jež byla hluboce zakořeněna v samotném životě lidu.¹⁰⁴

Přestože lidová zbožnost měla často spontánní charakter, církev i světská vrchnost se snažily dohlížet na průběh procesí a usměřovat je podle stanovených pravidel. Církev především určovala liturgický rámec těchto událostí, čímž zajišťovala jejich duchovní a obřadní řád. Bylo přesně stanoveno, jaké modlitby a zpěvy mají být součástí procesí, kdo smí vést jednotlivé části obřadu a jaký má být celkový průběh slavnosti.

Světská vrchnost se na dohledu nad procesím podílela zejména z hlediska organizace a bezpečnosti. V některých případech určovala trasu procesí, dohlížela na udržování pořádku a zajišťovala, aby se slavnost obešla bez nežádoucích výtržností či projevů nepřístojného chování. Tímto způsobem se procesí stávalo nejen projevem zbožnosti, ale i organizovanou událostí, která měla jasně stanovené mantinely a odrážela jak duchovní, tak společenské normy té doby.¹⁰⁵

Ke změně ovšem došlo na konci 18. století, kdy nastupující osvícenství začalo tyto projevy barokní zbožnosti hodnotit kriticky – osvícenci odsuzovali poutě a okázalé obřady jako přežitek a snažili se je omezit.¹⁰⁶ To, co dříve představovalo nedílnou součást náboženského života a cestu ke spáse, začalo být vnímáno jako projev pověřivosti a nekritické víry. Místo hluboké duchovnosti v těchto slavnostech osvícenci spatřovali spíše světskou zábavu, požitkářství nebo dokonce pokrytecký vztah k víře, což vedlo k jejich postupnému úpadku.¹⁰⁷

5.2. Obnova mariánského slibu a vznik tradice slavnostního procesí

Zavedení a udržení Mariánské slavnosti bylo usnadněno také tím, že město Písek mělo v tomto období stále v držení patronátní právo nad farním kostelem. Patronát, který městu v roce 1674 navrátil císař Leopold I., dával městské obci možnost ovlivňovat duchovní dění ve městě, podporovat církevní aktivity a přispívat na jejich financování. Tím bylo zajištěno, že Mariánská

¹⁰³ HOJDA, Zdeněk, ed. *Kultura baroka v Čechách a na Moravě: sborník příspěvků z pracovního zasedání 5.3.1991*. Praha: Historický ústav, 1992, s. 59.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 60.

¹⁰⁵ MIKULEC, Jirí. Osvícenci a poutníci: nešvary barokní poutě očima josefínské doby. In: *Východočeský sborník historický 23/2013*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 2013, s.262.

¹⁰⁶ Tamtéž, s.256.

¹⁰⁷ Tamtéž, s.253.

slavnost mohla být nejen každoročně konána, ale také organizována s veškerou okázalostí, jakou popisuje slavnostní městský slib – včetně procesí, hudebního doprovodu a rozdávání almužen chudým.

Městská rada, jakožto patron, měla zodpovědnost za správu církevního majetku, což mohlo zahrnovat i prostředky potřebné pro výzdobu a financování slavnostní mše. Navíc městští radní, kteří měli v chrámovém presbyteriu vyhrazena místa v chórových lavicích, mohli při slavnosti vystupovat v roli oficiálních představitelů města. Spojení mezi městskou samosprávou a církevními tradicemi tak bylo velmi úzké, což potvrzuje i fakt, že slavnost se konala s plnou podporou městských institucí.¹⁰⁸

Pražská konzistoř poprvé udělila povolení k uspořádání slavnosti ve městě již 24. února 1743, avšak pouze na jeden rok, bez záruky jejího opakování v dalších letech. Městská rada následně přijala usnesení, že se slavnost stane každoroční tradicí a za tímto účelem byli dva radní vysláni k děkanovi Ledeckému, aby mu tuto žádost oficiálně předložili. Děkan Ledecký však konstatoval, že nemá pravomoc takovou slavnost zavést bez příslušného souhlasu vyšší církevní autority, a proto městské zástupce odkázal zpět na pražskou konzistoř. Získání trvalého povolení k pravidelnému konání slavnosti bylo časově náročné, avšak nakonec bylo městu Písek uděleno v roce 1744. O tomto rozhodnutí byla městská rada oficiálně informována dne 5. července téhož roku, což vedlo k uspořádání první Mariánské slavnosti dne 12. července.

Radní Otto a Horek byli následně pověřeni opětovným jednáním s děkanem, kterému městská rada nabídla částku 2 fl. jako odměnu za zpívanou mši s *Te Deum*. Děkan však tuto částku považoval za nedostatečnou. Městská rada, přesvědčena, že by děkan měl projevovat větší míru vlastenectví a neměl by se řídit pouze finančním prospěchem, nakonec schválila zvýšení této odměny. Bylo rozhodnuto, že děkan bude každoročně pobírat částku 4 fl., přičemž k této sumě budou připojeny další 2 fl. v rámci ofěry.¹⁰⁹ Toto finanční ujednání bylo dodržováno po několik

¹⁰⁸ ADÁMEK, Jan. Městský patronát s jeho projevy a úcta k Písecké Madoně na výstavě „Kostel ve městě“. In: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2009*. Písek: Prácheňské muzeum, 2010, s. 112.

¹⁰⁹ Magistrát města ovšem nezapomínal při organizaci slavností na vlastní finanční prospěch a zajišťoval si výplatu určitých částek za svou účast na těchto událostech. V roce 1750 navštívil město podkomoří Českého království Václav Vančura z Řehnic, aby obnovil městskou radu a provedl revizi účetních knih. Při kontrole hospodaření byl údajně šokován značným nepořádkem a nepřehledností v účetnictví. Zvláštní pozornost Vančura věnoval skutečnosti, že si členové magistrátu nechávali vyplácet finanční odměny za účast na slavnostech a procesích. Primas obdržel 4 zlaté, rychtář 3 zlaté, konšelé po 3 zlatých a ostatní senátoři a syndikové po 2 zlatých. Nižší úředníci byli odměňováni postupně nižšími částkami. Podkomoří následně zakázal, aby se za účast na těchto náboženských úkonech v budoucnu vyplácely jakékoliv částky, neboť zbožnost měla být vykonávána bez finanční odměny. Situace v Písku v té době byla obecně velmi neutěšená, jak dokládá i popis děkana Ledeckého. Ten označuje poměry za chaotické a demoralizované: „V té době nepanoval žádný řád, v Písku vládla spíše hrůza. Občané nebyli poslušní, zbožnost byla vlašná, spravedlnost potlačovaná, všude panovalo sobectví a msta, a ve vedení města chyběla jakákoliv jednota. Členové

let, avšak později od něj bylo upuštěno a děkan již žádnou odměnu za slavnost neobdržel.¹¹⁰ Pro následující roky bylo pevně stanoveno, že se slavnost bude konat vždy první neděli po 8. červnu, a tím byla pevně zakotvena v místních církevních a společenských tradicích.¹¹¹

Tímto aktem byla založena tradice slavnosti, která později získala označení Městské slavnosti a pravidelně se konala až do roku 1949, kdy byla její organizace ukončena v důsledku politických a společenských změn po nástupu komunistického režimu. Po jeho pádu v roce 1989 byla tato tradice obnovena, nejprve z iniciativy píseckého děkana a následně i za podpory představitelů města, čímž došlo k jejímu znovuzačlenění do kulturního a společenského života regionu.¹¹²

5.3. Průběh a vývoj Mariánské slavnosti

Slavnostní ceremonie ve městě byly zahajovány již v předvečer hlavní nedělní slavnosti, kdy bylo okolo osmé hodiny večerní uspořádáno tzv. čepobití, při kterém kapela městského ostrostřeleckého sboru zahrála před bytem purkmistra slavnostní předeheru.¹¹³

Slavnost pokračovala následujícího rána tradičním budíčkem, který v 6:00 hodin zajišťoval opět městský ostrostřelecký sbor, symbolicky oznamující pokračování oslav. Městem projela tzv. ranní hudba, jejíž vystoupení přispělo k slavnostní atmosféře.¹¹⁴ Tu dále umocňovala střelba z moždířů.¹¹⁵ Celé město bývalo také zdobeno zelení, věnci a prapory.¹¹⁶

Poté byla slavnost oficiálně započata v děkanském kostele, kde zazněl zpěv „Zdravas Maria“.¹¹⁷ Následně v 9:00 vyšel z kostela průvod a pokračoval na malé náměstí k soše Panny Marie. Doprovázen byl ostrostřeleckým sborem v plné zbroji, který nesl prapor.¹¹⁸ Účastnilo se ho mnoho místních i přespolních občanů, obecních zástupců, purkmistr, školní mládež,

magistrátu byli ve vzájemném sporu, občané se přeli s úředníky a tato nejednotnost přetrvávala i na počátku roku 1751. (MATZNER, Jan. *Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho*. V Písku: Jaroslav Burian, 1898, s. 136.)

¹¹⁰ SEDLÁČEK, August. *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou*. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911, s. 379.

¹¹¹ Tamtéž, s. 378.

¹¹² ADÁMEK, Jan. Městský patronát s jeho projevy a úcta k Písecké Madoně na výstavě „Kostel ve městě“. In: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2009*. Písek: Prácheňské muzeum, 2010, s. 114.

¹¹³ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹¹⁴ *Otavan*: 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹¹⁵ *Otavan*: 15.06.1894, 16(24), s. 4.

¹¹⁶ *Otavan*: 20.06.1896, 18(25), s. 3.

¹¹⁷ *Poutník od Otavy: časopis pro lid městský i venkovský*. Zábavný poučný časopis. V Písku: Václav Vetterla, 20.6.1858, 1(25), s. 225.

¹¹⁸ *Otavan*: 13.06.1885, 7(24), s. 223.

ostrostřelecký sbor, dobrovolní hasiči, spolek vojenských vysloužilců, sdružení dělníků a řezníků ve stejnokroji.¹¹⁹

V čele průvodu kráčela školní mládež se svými učiteli.¹²⁰ Uprostřed průvodu byl pod baldachýnem nesen obraz Písecké Madony a za ním šlo duchovenstvo obklopené družičkami v bílých šatech. Po stranách průvodu kráčela městská rada, úředníci a zástupci spolků.¹²¹

V roce 1896 nesli obraz například nejstarší měšťané, následovaní starostou, císařským radou Pakešem, městskou radou a úředníky.¹²² V dřívějších letech zase členové obecního výboru. Na malém náměstí byl následně v 10:00 zazpíván chvalozpěv a provedeny pobožnosti.¹²³

Po průvodu následovala slavnostní bohoslužba v děkanském kostele, jejíž hlavní momenty byly provázeny slavnostními výstřely.¹²⁴ Například v roce 1866 vedl bohoslužbu P. Diviš, písecký děkan, s početným množstvím asistentů.¹²⁵ Mezi přítomnými bývali starosta, městská rada a různé deputace.¹²⁶ O několik let později kázání pronesl zase děkan P. Rašek a mše byla zakončena zpěvem „Te Deum“.¹²⁷ Spolky se během bohoslužby rozmístily před kostelem.¹²⁸ Na závěr slavnosti byl čten zvláštní modlitební text, který zůstal nezměněn až do roku 1893: *Nejspravedlivější Bože! Před Tvou Velebností a mocí Tvou padáme na kolena, abychom Ti obětovali nejsrdcečnejší díky za dobrodiní, jež nám ve mnohých nebezpečstvích, ve kterých jsme se v minulých dobách nalézali, prokázati ráčil jsi. K Tobě voláme z celého srdce svého a veškerou důvěru v Tebe skládáme. Neboť v Tebe doufáme, že nám neodepřeš svého milosrdenství, když se s pokornou a zkroušenou myslí k Tobě obracíme.*

Ó nejdobrotivější Bože, pohleď na nás a na naše pokorné prosby. Pamatuji, že jsme plémě tvé, lid Tebe vyvolený, jenž naději svou k Tobě obrací. Neopouštěj nás v nebezpečstvích našich, nýbrž v milosrdenství svém nás stále ochraňuj. Přijmi tyto prosby naše a rač je přijmouti jako zápalnou obět s požehnáním nejsvětější svatosti oltářní, ejakulací, k tomu pak potřebnými taláry, vyvolením a jinými zbožnými skutky a důchody obecních důchů ducenských.

Ó nejdobrotivější Panno a Matko milosrdenství, Maria Panno, račž nás volny slib přinášeti

¹¹⁹ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové.* V Písku: Václav Šimek, 16.06.1883, 5 (24), s. 232.

¹²⁰ *Otavan:* 15.06.1894, 16(24), s. 4.

¹²¹ *Tamtéž,* s. 4.

¹²² *Otavan:* 20.06.1896, 18(25), s. 3.

¹²³ *Otavan:* 13.06.1890, 12(24), s. 188.

¹²⁴ *Otavan:* 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹²⁵ *Otavan:* 15.06.1866, 4(11), s. 186.

¹²⁶ *Otavan:* 13.06.1890, 12(24), s. 188

¹²⁷ *Otavan:* 06.06.1896, 18(23), s. 3.

¹²⁸ *Otavan:* 13.06.1890, 12(24), s. 188.

Tvému synu a Bohu našemu a rač jej přijmouti. Kéž v Tobě tak vroucně důvěřujeme a Těbě padneme do náruče, že ve všelikých těžkostech, v trápeních a v úzkostech i v všech potřebách našich poznáme, jaký Bůh skrze Tebe nad námi se smiloval, nás všechny a město toto v ochraně své chovati ráčil, když jsi nás, chudičké děti své, v příhodě této zachovati a zachrániti ráčila.

A tak se všichni shodně zavazujeme, že každoročně v den tento slavný památku tuto slaviti budeme a Tvou oslavu věčně rozšiřovati a v Tvoji důvěře na věky žíti chceme.

*Učiniž to, ó Bože, že my nejobzvláštěji žádáme, ve jménu nejsvětějšího synáčka Tvého, Pána Ježíše Krista, který s Otcem i Duchem svatým na věky pochválen jest. Amen.*¹²⁹

Po skončení bohoslužby následovala od roku 1890 slavnostní přehlídka spolků společně s holdem významným osobnostem, kterou provedl císařský rada Pakeš s městskou radou.¹³⁰

Odpolední část slavnosti se až do roku 1880 tradičně konala na vojenské louce, kde bylo pro návštěvníky připraveno rozmanité zábavní a kulturní vyžití.¹³¹ Po tomto roce však došlo ke změně a slavnost byla přesunuta na střelecký ostrov, který se stal novým centrem odpoledních oslav.¹³² V některých letech byla součástí programu také nově zavedená „národní slavnost“, jež měla za cíl posílit vlasteneckého ducha a přilákat ještě více účastníků. Nicméně nepříznivé počasí často narušovalo plány organizátorů, a proto musela být tato slavnost v některých případech přesunuta.¹³³ Po skončení hlavní části slavnostního dne se městský ostrostřelecký sbor přesunul právě na střelecký ostrov, kde bylo jeho hlavním úkolem vykonávat čestnou stráž.¹³⁴ Tento ceremoniál byl vnímán jako symbolická pocta nejen slavnosti samotné, ale také městu a jeho obyvatelům. Býval zde pod dohledem čestné stráže slavnostně uložen prapor. Během odpoledních hodin sbor nadále pokračoval ve výkonu čestné stráže, přičemž členové byli oděni do slavnostních krojů, což dodávalo celé události na důstojnosti a slavnostní atmosféře.¹³⁵ Přítomní návštěvníci mohli tuto podívanou sledovat a zároveň se účastnit dalších doprovodných aktivit, které byly součástí odpoledního programu.

¹²⁹ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové.* V Písku: Václav Šimek, 09.06.1893, 15(23), s. 2.

¹³⁰ *Otavan:* 13.06.1890, 12(24), s. 188.

¹³¹ *Otavan:* 15.06.1866, 4(11), s. 186.

¹³² *Otavan:* 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹³³ *Otavan:* 13.06.1890, 12(24), s. 188.

¹³⁴ *Otavan:* 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹³⁵ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové.* V Písku: Václav Šimek, 13.06.1885, 7(24), s. 223.

Na ostrově se od 16:00, někdy již od 15:00¹³⁶ konal koncert sborové kapely.¹³⁷ V roce 1896 ji například vedl P. Šíma.¹³⁸

O tři roky dříve v roce 1893 se po slavnosti všechny místní spolky vybavené lampiony seřadily do průvodu a vyrazily ke střelnici. Odtud za doprovodu kapely ostrostřeleckého sboru prošly Sadovou ulicí až k domu purkmistra Pakeše, kde kapela zahrála několik skladeb. Průvod poté pokračoval do Komenského ulice směrem k městské radnici, kde byly zpívány písně pěveckým sborem Otavan.¹³⁹ Večerní oslavy a hudební program pokračovaly až do 22:00. V roce 1881 byl například přítomen i místopředseda Šebánek a další významné osobnosti, jejichž příchod byl tradičně oznamován výstřely z moždířů.¹⁴⁰ Vstup na ostrovní večerní zábavu byl volný.¹⁴¹

V pondělí se oslavy završily průvodem ke kapličky Panny Marie na Budějovickém předměstí, kde byla též sloužena mše svatá.¹⁴² V 8:00 vyšel průvod z děkanského kostela a za zvuku trubačů došel ke kapličce, kde děkan pronesl kázání. Poté se průvod vrátil ke kostelu, kde proběhly další pobožnosti.¹⁴³ Odpolední program následně pokračoval opět koncertem kapely od 16:00.¹⁴⁴ Od roku 1903 se na „Vinici“ v okolí kostela sv. Václava konalo slavnostní střelení do terče a to vždy od 15:00.¹⁴⁵

Slavnost se konala ve městě každoročně. Komplikace ovšem nastaly v roce 1896, kdy datum slavnosti připadalo na stejné datum jako výročí bitvy u Melegnana a Solferina, v níž ztratil roku 1859 písecký pluk č. 11 5 setníků, 4 nadporučíky, 3 poručíky a 860 mužů. Otázkou také zůstávalo, kdo bude na slavnosti zastupovat město, jelikož nebylo stále ustavené zastupitelstvo. Doba starého mandátu již vypršela a proti výsledkům nových voleb do I. a II. sboru se konaly protesty. Nové členy proto nebylo možné považovat za oficiální zástupce obce. Kdo se nakonec slavnosti zúčastnil, není zcela jasné.¹⁴⁶

¹³⁶ *Otavan*: 13.06.1885, 7(24), s. 223.

¹³⁷ *Otavan*: 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹³⁸ *Otavan*: 13.06.1896, 18(24), s. 3.

¹³⁹ *Otavan*: 09.06.1893, 15(23), s. 3.

¹⁴⁰ *Otavan*: 15.06.1894, 16(24), s. 4.

¹⁴¹ *Otavan*: 19.06.1881, 3(25), s. 222.

¹⁴² *Otavan*: 25.06.1863, 1(9), s. 71.

¹⁴³ *Otavan*: 20.06.1896, 18(25), s. 3.

¹⁴⁴ *Otavan*: 09.06.1893, 15(23), s. 3.

¹⁴⁵ *Otavan*: 18.06.1904, 26(25), s. 3.

¹⁴⁶ *Otavan*: *týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 06.06.1896, 18(23), s. 3.

5.4. Písecká Madona: původ, legendy a proměny kultu obrazu ochránkyně města

K původu obrazu, který byl jedním z klíčových bodů Mariánské městské slavnosti, se váže několik legend. V celé historii města Písku neexistuje žádný jiný obraz, který by tak výrazně ovlivnil duchovní život jeho obyvatel jako právě Písecká Madona, označovaná také jako Panna Maria Písecká. Původ obrazu je zahalen legendami a nejasnostmi a jeho objevení údajně provázely neobvyklé okolnosti, jak tomu často bývá u obrazů, kterým je přisuzována zvláštní duchovní moc. Podle jedné z legend došlo během vpádu francouzských vojsk do Písku k pokusu o odcizení tohoto obrazu. Údajně byl naložen na vůz s cílem jej odvézt z města. Na tuto situaci však zareagovaly místní ženy, které se shromáždily, ozbrojily se vidlemi a dalšími nástroji a přepadly vůz převážející obraz. Jejich zásah vedl k úspěšnému získání obrazu zpět, čímž bylo zabráněno jeho ztrátě a umožněno jeho další uchování na původním místě.¹⁴⁷

Podle jiné zase obraz objevil student Ondřej František Causalius, který působil jako choralista v Emauzském klášteře v Praze, během procházky klášterní zahradou obraz Panny Marie s dítětem ukrytý ve zdi. Není známo, kdy, za jakých okolností a z jakého důvodu byl obraz zadržán. Po nálezu jej student předal opatovi klášteře, který jej uchoval v klášterním majetku. Když dokončil studia v Praze, požádal opata, jenž jej podporoval, aby mu obraz přenechal jako osobní dar. Po přesídlení do Písku zde Causalius nejprve pracoval jako písař, následně v roce 1678 zakoupil dům na Malém rynku a vykonával funkci pojezdného královského rychtáře. Před svou smrtí v roce 1687 obraz daroval děkanskému kostelu, kde se brzy stal předmětem významné náboženské úcty a poutního uctívání.¹⁴⁸ Od této doby si obyvatelé Písku nechávali vytvářet repliky tohoto uctívaného obrazu, které umísťovaly do svých domovů pro soukromou zbožnou úctu. Je možné se domnívat, že počet kopií tohoto posvátného obrazu se v průběhu času výrazně zvýšil, neboť jeho úcta a duchovní význam mezi obyvateli neustále narůstaly. Původní obraz postupně získal symbolický status ochránce (paládía) města a stal se předmětem trvalé úcty nejen v církevním prostředí, ale i mezi laickou veřejností. V roce 1760 byl v píseckém děkanském kostele zřízen nový, bohatě zdobený oltář, jehož hlavním účelem bylo umožnit celoroční veřejné uctívání obrazu. Pod vyobrazením Panny Marie byl umístěn dřevěný reliéf zachycující vedutu města Písku, čímž byla vizuálně zdůrazněna její role ochránkyně města a patronky místního společenství. Tento posvátný artefakt zůstal v kostele až do roku

¹⁴⁷ PATOVÁ, Jana. „Písek - město v lesích“. *Konstrukce historické paměti města Písku v letech 1918-1938*, 2014, s. 38.

¹⁴⁸ ADÁMEK, Jan. Městský patronát s jeho projevy a úcta k Písecké Madoně na výstavě „Kostel ve městě“. In: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2009*. Písek: Prácheňské muzeum, 2010, s. 113.

1975, kdy byl za nejasných okolností odcizen, což představovalo významnou ztrátu nejen pro věřící, ale i pro historické a kulturní dědictví regionu.¹⁴⁹

Písecký historik Jan Matzner se ve svém článku publikovaném v regionálním periodiku *Otavan* také zabývá původem obrazu Panny Marie Písecké a v této souvislosti se odkazuje na interpretaci německého historika umění Bernarda Gruebera, jak ji prezentoval ve své práci *Die Hauptperioden der mittelalterlichen Kunstentwicklung in Böhmen, Mähren, Schlesien etc.*. Grueber přisuzuje autorství tohoto uměleckého díla významnému italskému malíři Tommasu da Modena, jenž působil v letech 1333–1356 a byl znám nejen v Itálii, ale také ve střední Evropě, kde po určitou dobu pracoval ve službách českého krále a římského císaře Karla IV.¹⁵⁰

Bylo proto neštěstím, když se v roce 1902 obraz výrazně poškodil. Jeho osud byl poznamenán neodbornými zásahy, které vedly k vážnému poškození této historické památky. Zvláště nešťastným momentem bylo jeho předání k restauraci malíři, jenž nebyl obeznámen s původní barevností díla. V důsledku jeho neodborného zásahu došlo k výrazné změně vzhledu obrazu, přičemž některé části byly zcela překryty a ztratily svou autentickou podobu. Ačkoliv došlo k rozsáhlým změnám v barevnosti a celkovém vzhledu obrazu, tváře Madony a Ježíška se podařilo uchovat v původním stavu, což je také přisuzováno nadpřirozené moci obrazu.

Další poškození obrazu bylo způsobeno lidovou zbožností, kdy věřící zatloukali do jeho zlatého podkladu hřebíky, na něž zavěšovali korály, stříbrné mince a jiné votivní dary. Tento způsob zacházení s obrazem poškodil nejen jeho původní podobu, ale také neodpovídal jeho skutečné historické a umělecké hodnotě, která byla mnohem vyšší než cena jednotlivých zavěšených šperků.¹⁵¹

5.5. Krádež Madony ve 20. století

Osud obrazu byl dále ovlivněn jeho odcizením v noci z 2. na 3. prosince 1975.¹⁵² V říjnu 1975 obdržely bezpečnostní složky v Písku varování, že by mohl být obraz v ohrožení. V reakci na tuto informaci byla Madona dočasně nahrazena kopií, což souviselo i s tehdejší rostoucí vlnou

¹⁴⁹ ADÁMEK, Jan. Městský patronát s jeho projevy a úcta k Písecké Madoně na výstavě „Kostel ve městě“. In: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2009*. Písek: Prácheňské muzeum, 2010, s. 114.

¹⁵⁰ *Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové*. V Písku: Václav Šimek, 27.06.1880, 2(26), s. 214.

¹⁵¹ *Otavan*: 21.06.1902, 24(25), s. 3.

¹⁵² Ačkoliv byl obraz Písecké Madony v době nacistické okupace Československa preventivně ukryt a na oltář byla umístěna jeho kopie, po skončení druhé světové války byl originál navrácen na původní místo. (PRÁŠEK, Jiří. *Písecké XX. století*. Písek: J & M, 1999, s. 142.)

vykrádání historických památek v Československu. Přesto však bylo následně rozhodnuto ponechat originál na oltáři a zajistit jeho ochranu pomocí signalizačního zařízení. Tento bezpečnostní systém byl ukryt za oltářem a propojen s drátovým přenosem do zasklené skříňky, v níž byl obraz uchováván. Následně bylo spojení vedeno rádiovým signálem na stanici Veřejné bezpečnosti. Asi deset dní po instalaci zabezpečovacího zařízení byl na policejní stanici přijat poplachový signál. Po příjezdu hlídky na místo však již obraz v děkanském kostele nebyl. Pachatel nejenže odcizil samotnou Píseckou Madonu, ale zároveň s ní odstranil i bezpečnostní mechanismus. V průběhu následujících týdnů bylo na stanici několikrát zaznamenáno spuštění signalizace, což vyvolávalo dojem záměrné provokace ze strany pachatele.

Ve stejné době došlo k vykradení rekreační chaty tehdejšího československého premiéra Lubomíra Štrougala na Štědróně.¹⁵³ Na základě určitých indicií, které naznačovaly možnou spojitost obou případů, bylo vyšetřování převedeno pod pravomoc Státní bezpečnosti. Situace se dále komplikovala poté, co byl jeden z vyšetřujících kriminalistů nalezen utonulý v řece.

V následujících letech se objevily náznaky možného výskytu obrazu. Nejprve byla Písecká Madona nabízena spolu s dalšími předměty zpravodajského charakteru na americké ambasádě. V červnu 1979 obdrželo děkanství v Písku anonymní dopis, v němž byl požadován finanční obnos ve výši 250 tisíc korun výměnou za navrácení obrazu. Přes snahy o vyřešení případu však Madona zůstala nezvěstná.

Další významný obrat ve vyšetřování nastal 29. června 1987, kdy byl poblíž Písku za nejasných okolností zastřelen místní obyvatel. Při prohlídce jeho osobních věcí kriminalisté našli fotografii, na níž držel odcizenou Madonu. Vzhledem k jeho úmrtí však nebylo možné zjistit, kam obraz následně směřoval, a jeho osud tak zůstává nejasný.

Písecká Madona nebyla do dnešního dne nalezena a její zmizení nadále představuje jednu z nejzáhadnějších krádeží sakrálního umění v Československu.¹⁵⁴

5.6. Proměny Mariánské slavnosti ve 20. století

Slavnost s mariánským procesím se původně vyznačovala výrazně náboženským charakterem, souvisejícím s místními církevními tradicemi a komunitním duchovním životem. Postupem času však docházelo k jejímu zesvětšování, kdy se stále více proměňovala ze slavnosti církevní na událost společenskou a kulturní.

¹⁵³ Obec Štědróně se nachází zhruba 2,5 km severně od města Písek.

¹⁵⁴ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké XX. století*. Písek: J & M, 1999, s. 143.

Zmínky o slavnostním procesí po roce 1918 z dobového tisku mizí. Tento fakt může souviset s proměnou společenského zájmu – v období vzniku samostatného Československa a následného budování nové republiky začala média i veřejnost věnovat pozornost jiným událostem, které byly vnímány jako důležitější. Zároveň je možné, že slavnost již probíhala po desetiletí v podobném formátu a redaktorům tak připadala natolik všední a předvídatelná, že ji považovali za zbytečné každoročně zmiňovat.¹⁵⁵

Slavnost se nadále pravidelně konala až do období německé okupace Československa v roce 1939. Po skončení druhé světové války byla na krátkou dobu obnovena, avšak k jejímu definitivnímu zrušení došlo po únorových událostech v roce 1948, kdy se výrazně proměnily společensko-politické podmínky ve státě.¹⁵⁶

Změna nastala opět až po roce 1993, kdy se v termínu původní Městské slavnosti konaly oslavy 750. výročí údajného založení města Písku. Slavnost tak byla symbolicky obnovena, avšak v zásadě proměněné podobě. Od následujícího roku se v tomto období každoročně konají tzv. Městské slavnosti, které jsou dnes vnímány především jako připomínka historického založení města. S původní náboženskou tradicí již tyto akce nemají prakticky žádné tematické ani obsahové propojení.¹⁵⁷

6. Závěr

Pobyt koaličního francouzsko-bavorského vojska v královském městě Písku v letech 1740–1742 představuje v dějinách tohoto města mimořádnou událost, jejíž význam výrazně přesahoval dobu jejího bezprostředního trvání. Přestože vojenské jednotky setrvaly ve městě jen po omezenou dobu, důsledky jejich přítomnosti se promítly nejen do každodenního života obyvatel a fungování městské správy, ale především do kolektivní paměti místního společenství. Právě tento aspekt činí z tehdejší události nejen epizodu vojensko-politických dějin, ale především dlouhodobý kulturní a duchovní fenomén, který ovlivnil podobu náboženského života v Písku na několik následujících století.

V rámci předkládané práce byl nejprve představen širší historický a politický kontext, v němž se události odehrály. Válka o rakouské dědictví, zahájená po smrti Karla VI. a nástupu Marie Terezie na trůn, vyvolala řadu mocenských sporů, zpochybnění Pragmatické sankce a následné

¹⁵⁵ PATOVÁ, Jana. „Písek - město v lesích“. *Konstrukce historické paměti města Písku v letech 1918-1938*, České Budějovice 2014, bakalářská práce, Filosofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, s. 37.

¹⁵⁶ KOTALÍK, Jan a PRÁŠEK, Jiří. Historie. In: *Almanach: 750 let města Písku*. Vimperk: Tina, 1993, s. 41.

¹⁵⁷ PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000, s. 124.

vojenské konflikty. Vstup francouzských a bavorských jednotek na území Českých zemí znamenal pro Habsburskou monarchii zásadní výzvu, ale zároveň přivedl válku do přímého kontaktu s městskými komunitami, které se s těmito událostmi musely vyrovnat v atmosféře nejistoty.

Kapitoly práce věnované samotnému průběhu událostí v Písku ukázaly, že vojenská přítomnost s sebou přinášela nejen materiální škody, jakými byly ztráty na majetku, potravinové nedostatky, finanční zatížení obce, epidemie a přerušování školního i náboženského života, ale též významný zásah do duchovního a sociálního uspořádání města. Obyvatelé byli konfrontováni se strachem, ztrátou svobody i s narušením tradičních jistot. Tyto otřesy nebyly kompenzovány ani poměrně spořádaným chováním části francouzských jednotek, ani jejich snahou o finanční náhrady za vzniklé škody. Přítomnost cizího vojska zkrátka znamenala hluboký zásah do městské identity i každodenního rytmu života.

Za mimořádně důležitý moment je nutné považovat situaci z prosince 1741, kdy se město nacházelo ve vážném ohrožení. Obavy ze zničení města, obléhání a násilí vedly městskou radu i obyvatele k sepsání votivního slibu a k obrácení se na Pannu Marii jako ochránkyni a přímělkyni. Tento slib nelze vnímat pouze jako výraz dobové barokní zbožnosti, ale také jako snahu místního společenství duchovně se vyrovnat s mimořádně ohrožující situací a dát jejímu prožitku hlubší smysl. Zároveň byl tento krok počátkem Mariánské slavnosti, která se zpočátku konala jako forma díky za zachování města, ale postupně získala stálé místo v liturgickém i společenském životě města Písku.

Analýza vývoje slavnosti ukázala, že se z votivního aktu postupně vyvinula složitě organizovaná událost, která kombinovala prvky náboženského obřadu, městské reprezentace i lidové zbožnosti. Slavnost se postupně stala pevně zakořeněnou součástí městského života. Její organizaci přebírala městská rada a duchovní správa. Zahrnovala nejen procesí a mši svatou, ale také hudební a společenské programy. Formální stránka zase odrážela estetické ideály baroka, ale zároveň zůstávala zakotvena v původním votivním smyslu. Tento aspekt se přenášel z generace na generaci jako výraz vděčnosti i trvalého vztahu obyvatel k městu a jeho minulosti.

Význam Mariánské slavnosti však přesahoval úzký náboženský rámec. Slavnost posilovala místní identitu, stala se každoroční připomínkou historické události a umožňovala obyvatelům reflektovat minulost formou, která byla emocionálně přijatelná a kulturně sdílená. Přesně v tomto smyslu lze sledovat, jak se jednorázová historická událost transformovala do podoby rituální tradice, která přispěla ke stabilizaci a utváření kulturní paměti. Slavnost byla po celá

desetiletí součástí společenského života města a její formy se měnily v závislosti na době—osvícenské reformy, změny náboženské politiky, postupné zesvětštění společnosti i politické události 20. století ovlivňovaly její podobu a četnost.

K definitivnímu přerušení pravidelného konání slavnosti došlo až po roce 1949, kdy byl náboženský život v Československu výrazně omezen a tradice tohoto typu byla považována za nežádoucí. Obnovení slavnosti po roce 1989, byť v pozměněné podobě, svědčí o tom, že paměť události a význam tohoto rituálu nebyly zcela zapomenuty.

Závěrem lze konstatovat, že pobyt francouzského vojska v Písku v letech 1741–1742 nebyl pro město pouze epizodou válečného utrpení, ale stal se klíčovým momentem, který ovlivnil duchovní, kulturní a společenský vývoj města po několik generací. Vznik Mariánské slavnosti jako přímé reakce na tuto historickou situaci ukazuje, jak barokní společnost dokázala na krizové okamžiky reagovat náboženským způsobem, který přesahoval jednotlivce a vytvářel silnou komunitní vazbu. Tato práce si kladla za cíl popsat tuto historickou událost v celé její komplexitě a ukázat, že i zdánlivě okrajové epizody z vojenských dějin mohou mít zásadní význam pro dlouhodobé utváření kulturní krajiny města a pro pochopení způsobů, jakými lidé v minulosti čelili nejistotám své doby.

7. Seznam pramenů a literatury

a) Archivní dokumenty

Státní okresní archiv Písek. Archiv města Písek.

Karton č. 322, sign. Ar 1. Pamětní spis z věže písecké radnice z roku 1765 pojednávající o událostech let 1740–1765.

Karton č. 436, sign. B I 36. Rozmanité dopisy 1741.

Karton č. 436, sign. B I 37. Rozmanité dopisy 1741–1743.

Karton č. 451, sign. B I 204. Dopisy a nařízení podkomořského úřadu 1742–1744.

Karton č. 514, sign. B I 532. Francouzská zpráva z 10. 3. 1742 o zdravotním stavu města.

Karton č. 547, sign. B II 29. Obecní účty 1741.

Karton č. 548, sign. B II 30. Obecní účty 1743 (včetně zpětného účtování za předchozí roky).

Karton č. 821, sign. B III 42. Písemnosti týkající se vojenských záležitostí 1740.

Karton č. 821, sign. B III 43. Písemnosti týkající se vojenských záležitostí 1741.

Karton č. 821, sign. B III 44. Písemnosti týkající se vojenských záležitostí 1741–1743.

Karton č. 822, sign. B III 46. Seznamy škod učiněných skrze královské vojsko 1742.

Karton č. 822, sign. B I 35. Rozmanité dopisy 1740.

Karton č. 898, sign. B IV 23. Řízení městského soudu 1736–1746.

Karton č. 940, sign. B IV 142. Dopisy ve věcech soudních 1740–1743.

Sign. B III 45. Písemnosti ve vojenských záležitostech, votum položení vojsk, 1742.

Sign. B III 46. Seznamy a doklady o škodách Francouzi a Bavyry učiněných, zpráva francouzského komisaře de Vio o zdravotním stavu, 1742.

Sign. VI/1 a VI/2. Dvě mapy zobrazující položení armád u Písku na konci roku 1741.

Státní okresní archiv Písek. Archiv města Písek. Knihy:

Kniha č. 19. Kniha městská zápisná pomerančové barvy (1725) 1732–1745.

Kniha č. 27. Kniha městská zápisná obligací pomerančové barvy (1724) 1738–1750 (1785)
[online]. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/130112/1>

Kniha č. 48. Kniha nálezů a výpovědí soudních 1718–1765.

Kniha č. 136. Kopiař písemností městských 1735–1745.

Kniha č. 242. Kniha patentů 1738–1742.

Kniha č. 347. Kniha sesionální 1738–1741.

Kniha č. 349. Protokol radní 1738–1740.

Kniha č. 352. Manuál purkmistrovského úřadu 1740–1745.

Knih č. 353. Manuál radní 1740–1745.

Knih č. 354. Manuál sesionální 1741–1745.

Knih č. 375. Opis písecké farní knihy vedené v letech 1747–1893, obsahující zápisy děkana Ledeckého o starších událostech za vpádu Bavorů a Francouzů a o přítomnosti francouzského vojska v Písku [online]. Dostupné z: <https://digi.ceskearchivy.cz/130104/1>

b) Periodika

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 25.06.1863, 1(9).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 15.06.1866, 4(11).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 27.06.1880, 2(26).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 19.06.1881, 3(25).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 16.06.1883, 5(24).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 13.06.1885, 7(24).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 13.06.1890, 12(24).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 09.06.1893, 15(23).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 15.06.1894, 16(24).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 20.06.1896, 18(25).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 21.06.1902, 24(25).

Otavan: týdeník pro zábavu, poučení, zájmy politické, obecné a spolkové. V Písku: Václav Šimek, 18.06.1904, 26(25).

Poutník od Otavy: časopis pro lid městský i venkovský. Zábavný poučný časopis. V Písku: Václav Vetterla, 20.6.1858, 1(25).

Prácheňské muzeum v Písku v roce 2009. Písek: Prácheňské muzeum, 2010. Dostupné také z: <https://www.prachenskemuzeum.cz/files/vyrocní-zprava-2009.pdf>.

c) Tištěné prameny a dobové publikace

MATZNER, Jan. Královské město Písek: průvodce městem a okolím, jakož i dějiny jeho. V Písku: Jaroslav Burian, 1898.

SEDLÁČEK, August. Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl 1. Písek: Obec písecká, 1911.

d) Beletrie, poesie, drama

MĚŠŤAN, Jan. Po stopách krádeže Písecké Madony: obraz zmizel, pochybnosti zůstávají... Písek: J&M, 2020.

e) Časopisecké studie a články

MIKULEC, Jiří. Osvícenci a poutníci: nešvary barokní poutě očima josefínské doby. In: Východočeský sborník historický 23/2013. Hradec Králové: Muzeum východních Čech, 2013.

SEGEŠ, V. Maršal František Nádašdy. In: Obrana, 12, 2004, č. 18.

WEIS, Martin. Mariánské květy. Tišnov: Sursum, 2003. (Studie Teologické fakulty Jihočeské univerzity.)

f) Odborná literatura

ADÁMEK, Jan a Jiří FRÖHLICH. Písecké náhrobníky z 13.-18. století. Písek: Prácheňské muzeum, 1996.

BĚLINA, Pavel, Jiří KAŠE a Jan Pavel KUČERA. Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek X., 1740-1792. Praha: Paseka, 2001.

GOLL, Jaroslav. Válka o země koruny české (1740-1742), I. V Praze: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1915.

HLAVAČKA, Milan. Karel Albrecht: příběh druhého zimního krále. Praha: Akropolis, 1997.

HOJDA, Zdeněk, ed. Kultura baroka v Čechách a na Moravě: sborník příspěvků z pracovního zasedání 5.3.1991. Praha: Historický ústav, 1992.

JIRÁNEK, Tomáš – Jiří KUBEŠ (edd.). Bratrstva. Světská a církevní sdružení a jejich role v kulturních a společenských strukturách od středověku do moderní doby (= III. pardubické bienále, 29. – 30. dubna 2004). Pardubice, 2005.

KRŠKOVÁ, Kateřina. Mariánská svíčková slavnost v Uničově: Její vznik, průběh a proměny a Dámský institut pro pořádání svíčkové slavnosti Uničov. 2010.

LENKOVÁ, Jitka a Václav PAVLÍK. Nejdůležitější bitvy v českých dějinách. Frýdek-Místek: Alpress, 2007.

MAUR, Eduard. Maršál Charles Louis August de Belle-Isle v Praze a jeho Paměti (1740–1743). In: MIKULEC, Jiří a Miloslav POLÍVKA, eds. Per saecula ad tempora nostra: sborník prací k šedesátým narozeninám prof. Jaroslava Pánka. Sv. 2. Praha: Historický ústav AV ČR, 2007.

MIKULEC, Jiří. Náboženský život a barokní zbožnost v českých zemích. Praha: Grada, 2013.

PATOVÁ, Jana. „Písek - město v lesích". Konstrukce historické paměti města Písku v letech 1918-1938, 2014.

PRÁŠEK, Jiří. Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M). Písek: J & M, 2000.

PRÁŠEK, Jiří. Písecké XX. století. Písek: J & M, 1999.

PRÁŠEK, Jiří aj. Almanach: 750 let města Písku. Vimperk: Tina, 1993.

TAPIÉ, Victor Lucien, Karel KUBIŠ a Vlasta KUBIŠOVÁ. Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství. Praha: Mladá fronta, 1997.

TARABA, Luboš. Sukně proti kalhotám: válka o rakouské dědictví 1740-1748. Praha: Epoque, 2019.

URFUS, Valentin. 19.4.1713 - Pragmatická sankce: rodný list Podunajské monarchie. Praha: Havran, 2002.

VLNAS, Vít, ed. Sláva barokní Čechie: umění, kultura a společnost 17. a 18. století. V Praze: pro Národní galerii v Praze realizovalo nakl. Paseka, 2001.

VLNAS, Vít, Irena VESELÁ, Štěpán VÁCHA a Petra VOKÁČOVÁ. Karel VI. & Alžběta Kristýna - Česká korunovace 1723. Paseka, 2009.

WEISSENSTEINER, Friedrich a Milan CHURANĚ. Dcery Marie Terezie. Praha: Ikar, 1995.

Vyjádření k využití nástrojů umělé inteligence: Prohlašuji, že jsem umělou inteligenci využívala výhradně ke kontrole překladu do anglického jazyka, ke kontrole gramatické a stylistické správnosti.

8. Seznam obrazových příloh:

Obr. č. 1: Plán postavení vojsk u Písku dne 27. a 28. prosince 1741.

Obr. č. 2: Plán postavení vojsk u Písku dne 27. a 28. prosince 1741.

Obr. č. 3: Deska připomínající padlé francouzské vojáky na Budějovické kapliče.

Obr. č. 4: Oltář v děkanském kostele v Písku zasvěcený Panně Marii.

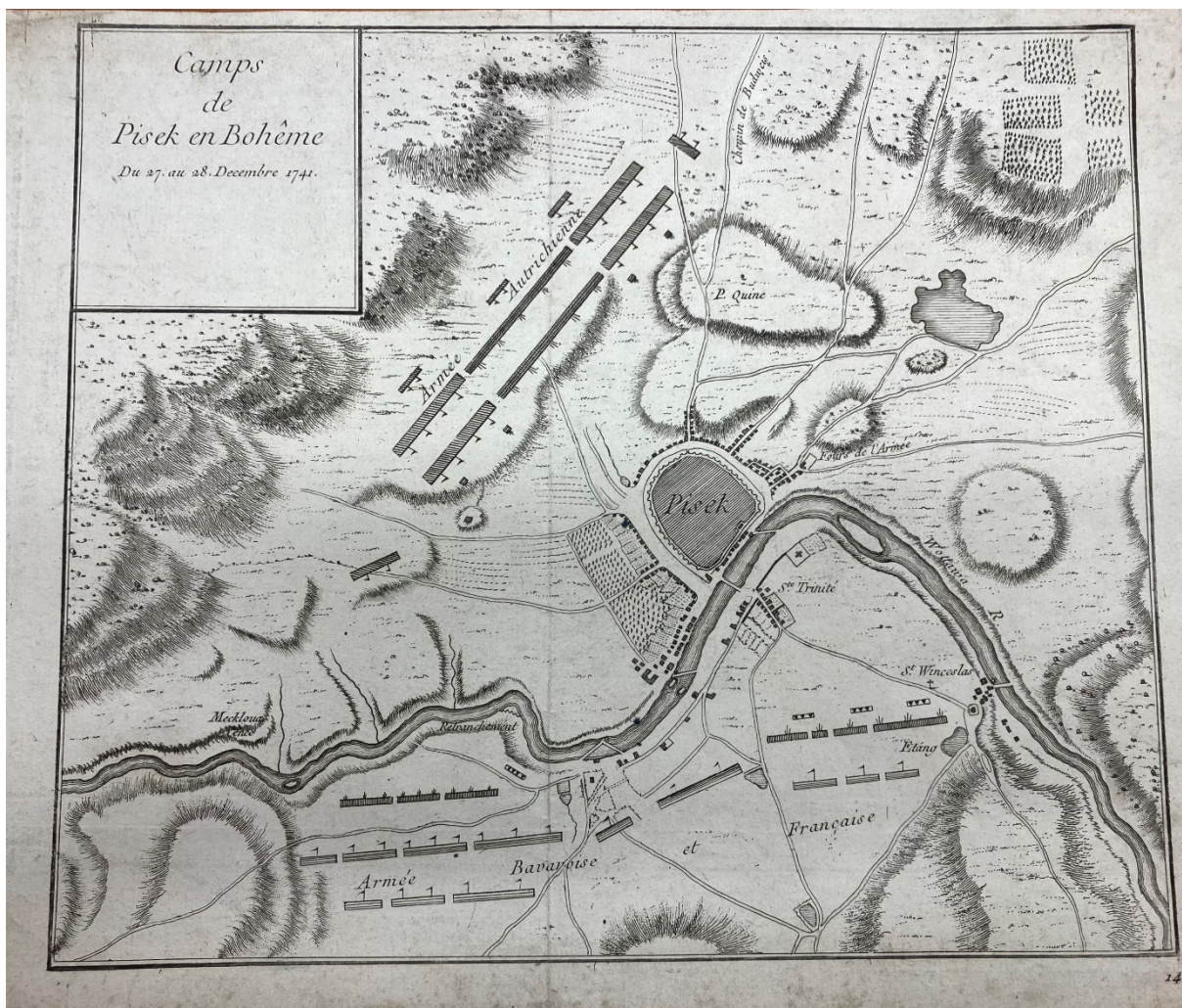
Obr. č. 5: Detail oltáře s kopií obrazu Písecké Madony.

Obr. č. 6: Městská slavnost. Sgrafito Mikuláše Alše na hotelu Otava z r. 1899.

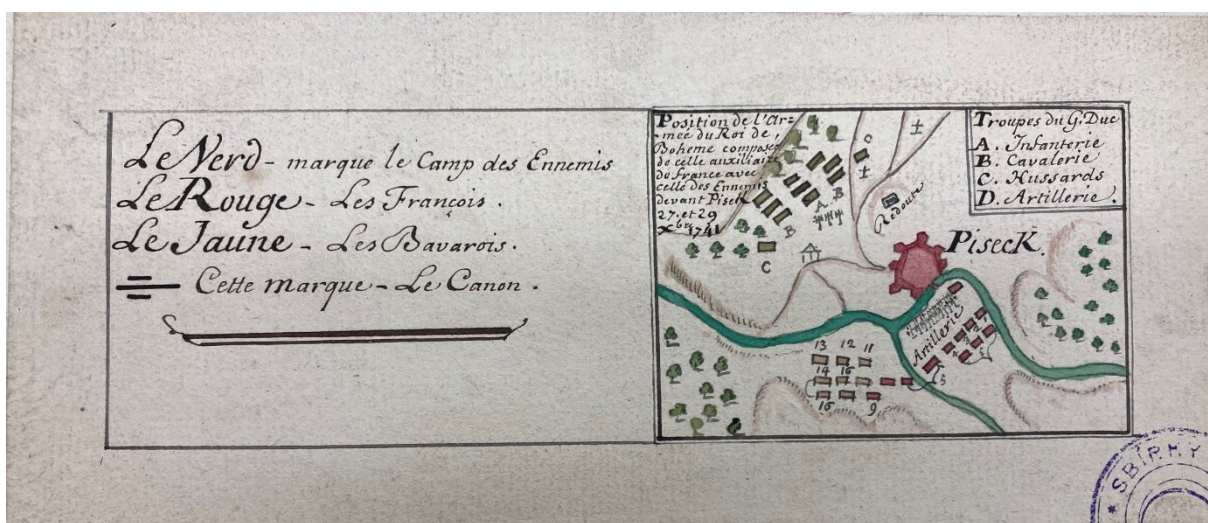
Obr. č. 7: Dopis upozorňující na nebezpečí obrazu Písecké Madony.

Obr. č. 8: Městská slavnost.

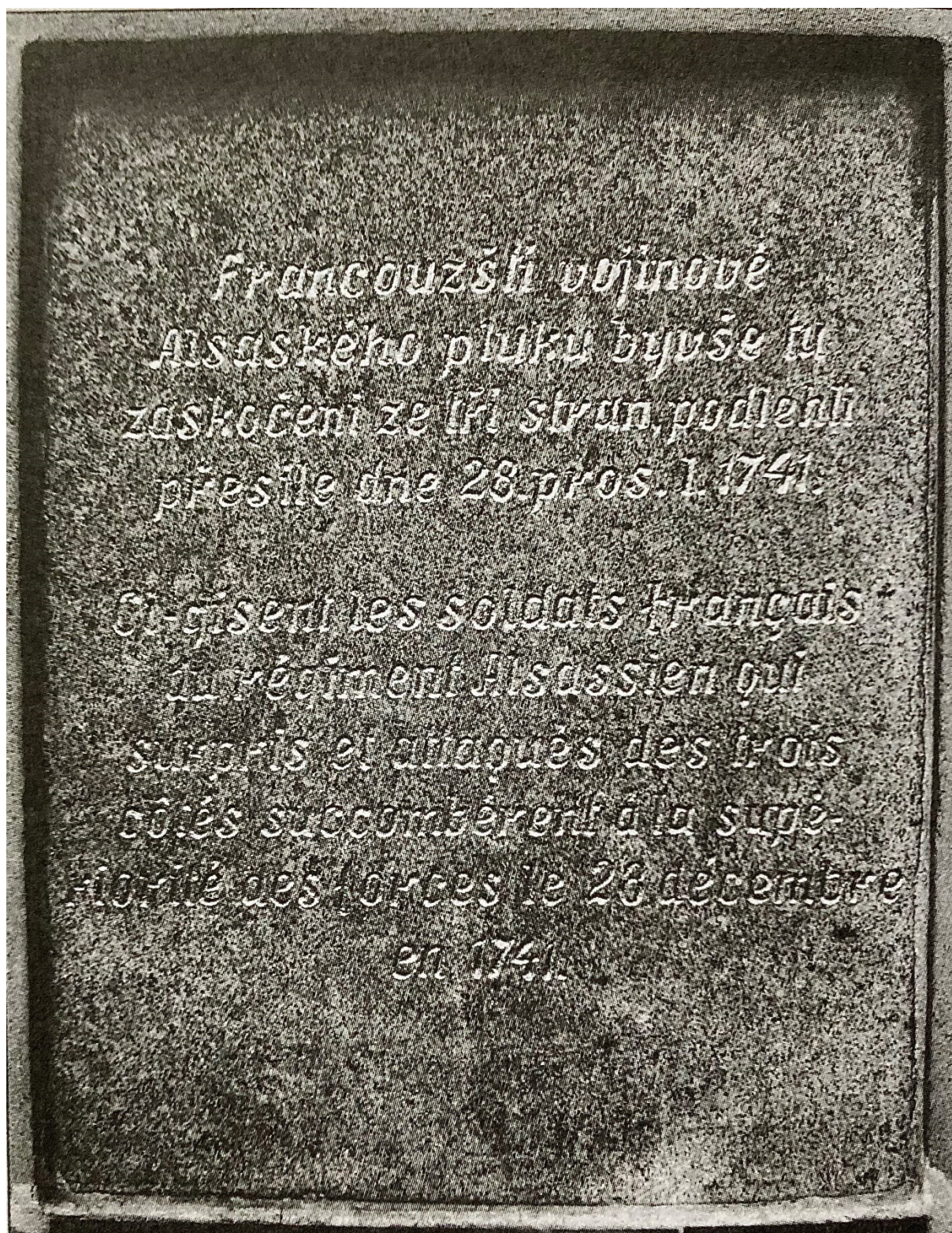
8.1. Obrazové přílohy:

Obr. č. 1: Plán postavení vojsk u Písku dne 27. a 28. prosince 1741 z: Archiv města Písek, Sbíрка map a plánů, sign. VI/1. Foto: autorka.

Obr. č. 2: Plán postavení vojsk u Písku dne 27. a 28. prosince 1741 z: Archiv města Písek, Sbíрка map a plánů, sign. VI/2. Foto: autorka.

Obr. č. 3: Deska připomínající padlé francouzské vojáky na Budějovické kapliče z: PRÁŠEK, Jiří. Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M). Písek: J & M, 2000.

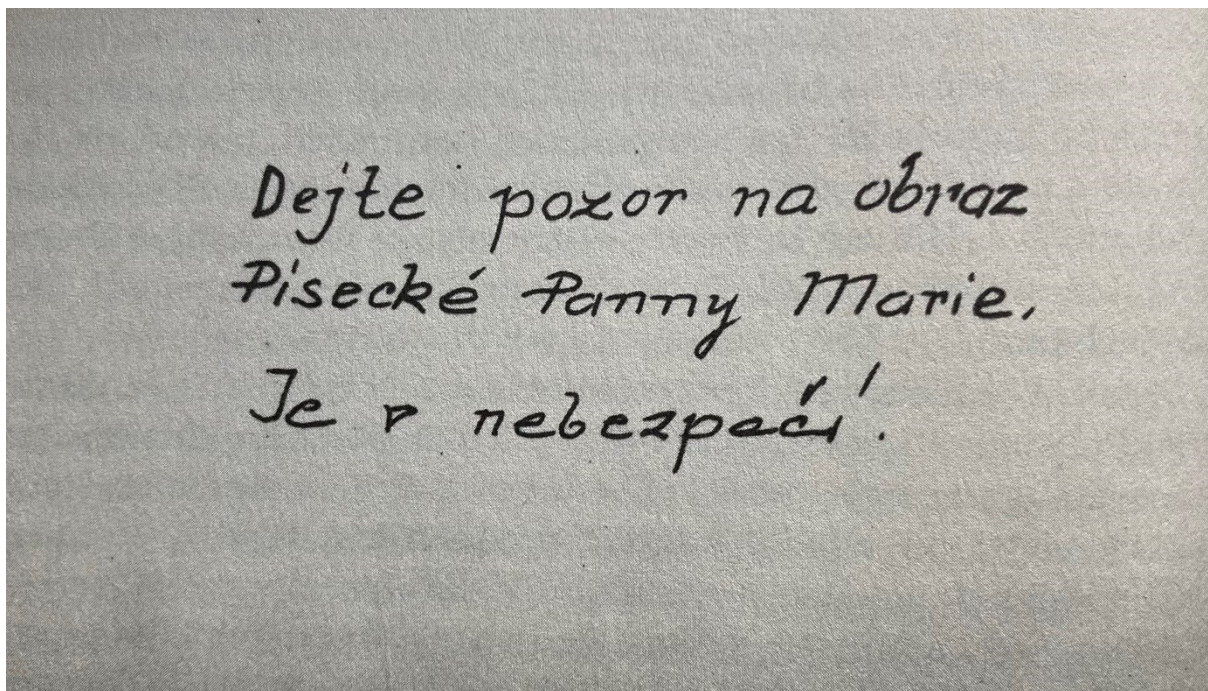
Obr. č. 4: Oltář v děkanském kostele v Písku zasvěcený Panně Marii. Foto: autorka.

Obr. č. 5: Detail oltáře s kopií obrazu Písecké Madony. Foto: autorka.

Obr. č. 6: Městská slavnost. Sgrafito Mikuláše Alše na hotelu Otava z r. 1899 z:
PRÁŠEK, Jiří. *Písecké 2. tisíciletí. Region (J & M)*. Písek: J & M, 2000.

Obr. č. 7: Dopis upozorňující na nebezpečí obrazu Písecké Madony z:
MĚŠŤAN, Jan. *Po stopách krádeže Písecké Madony: obraz zmizel, pochybnosti zůstávají...*
Písek: J&M, 2020.

Obr. č. 8: Městská slavnost z: PRÁŠEK, Jiří. Písecké XX. století. Písek: J & M, 1999.